

d Gerechtsdeurwaarder

NIEUWS EN ACHTERGRONDEN, BESCHOUWINGEN EN OPVATTINGEN VAN EN OVER DE BEROEPSGROEP EN HAAR WERKVELD

Toegevoegde waarde

nr. 3 | jaargang 8 | okt 2016

Deurwaarders
en drones

De Bock:
modernisering
bewijsrecht
nodig

Achtergestelde
leningen

 KBvG
KONINKLIJKE BEROEPSORGANISATIE
VAN GERECHTSDEURWAARDERS

COLOFON

de Gerechtsdeurwaarder

De Gerechtsdeurwaarder is een uitgave van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG). In de Gerechtsdeurwaarder leest u nieuws en achtergronden, beschouwingen en opvattingen van en over de beroepsgroep en haar werkveld. Het blad wordt verspreid onder alle leden van de KBvG en externe relaties.

Redactie

Prof. mr. Ton Jongbloed
Paul Otter (hoofdredacteur)
Mr. Bart van Ratingen
Mr. Karen Weisfelt (hoofdredacteur)

Redactiesecretariaat

Bureau KBvG

Fotografie

Truus van Gog
Shutterstock.com

Contactinformatie KBvG

Koninklijke Beroepsorganisatie van
Gerechtsdeurwaarders (KBvG)
Prinses Margrietplantsoen 49
2595 BR Den Haag
Tel: 070-890 35 30
E-mail: kbvg@kbvg.nl
website: www.kbvg.nl

Uitgever

Boom juridisch
Kanonstraat 4-IV
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
tel. 070-330 70 33
e-mail info@boomjuridisch.nl
website www.boomjuridisch.nl

Adreswijzigingen

Adreswijzigingen KBvG-leden:
kbvg@kbvg.nl.

Media-advies

Maarten Schuttél

Advertentiedeelname

Capital Media Services B.V.,
Staringstraat 11, 6521 AE Nijmegen
Tel. 024-360 77 10,
mail@capitalmediaservices.nl

ISSN: 1876-7524

INNOVATIE IS
DE TOEKOMST

08

Onlangs verscheen het Meerjarenbeleidsplan 2016-2020 van de KBvG met de titel *Ik zal handhaven*. Onder leiding van ledenraadsvoorzitter Arjan Boiten heeft een commissie anderhalf jaar gewerkt aan het beleidsplan. Boiten gaat in gesprek met bestuursvoorzitter Wilbert van de Donk over de belangrijkste aanbevelingen én wat gerealiseerd moet worden. “Als je niet zelf innoveert, doet iemand anders het voor jou en dan ben jij ‘out of business’.”

18

GERECHTSDEURWAARDERS EN DRONES

Drones worden steeds meer onderdeel van onze maatschappij. Zo kunnen er bijvoorbeeld al pizza's en pakketjes met een drone worden bezorgd, bestaat een AED-drone en gebruiken politie en gemeenten drones bij handhaving van de openbare orde. Kan een drone met camera voor een gerechtsdeurwaarder ook handig zijn bij de uitoefening van zijn werkzaamheden? Dat vroeg Stefano Nocco, sinds september 2015 kandidaat-gerechtsdeurwaarder bij Buik & Van der Horst in Leiden, zich af. Hij deed onderzoek naar de vraag of een gerechtsdeurwaarder door middel van een drone beslag op roerende zaken kan leggen. In dit artikel betoogt hij dat in ieder geval civielrechtelijk geen belemmeringen bestaan voor een gerechtsdeurwaarder om een drone te gebruiken.

24

En verder

- 04** Achtergestelde leningen toerekenen aan het eigen vermogen
- 13** Beleidsplan: van gelijk hebben naar gelijk krijgen
- 23** Column: Deurwaardersjargon?
- 24** Interview De Bock
- 28** Interview Van Gaal
- 32** Uit de praktijk: De Onderzeeër
- 34** Personalia 2016

ACHTERGESTELDE LENINGEN TOEREKENEN AAN HET EIGEN VERMOGEN

Gerechtsdeurwaarders dienen per kwartaal hun verslagstaten in bij het Bureau Financieel Toezicht (BFT). De huidige verslagstaten¹ zijn het logische gevolg van de verslagen² BLOS1 en BLOS2 van de werkgroep BLOS.³ Onderdeel van de verslagstaten is de kantoorbalans. Een van de posten op de kantoorbalans is het onderdeel 'Schulden op de lange termijn'. Volgens BLOS1 maken achtergestelde leningen onderdeel uit van de post 'Schulden op de lange termijn'. In de praktijk bestaat de behoefte om achtergestelde leningen bij het garantievermogen te kunnen rekenen. Het biedt bijvoorbeeld een impuls aan de solvabiliteit.

Door **mw. mr. M.L. van Genderen**⁴

De commissie BLOS⁵ (te onderscheiden van de werkgroep BLOS) heeft zich gebogen over de voorwaarden op basis waarvan een achtergestelde lening toegerekend kan worden aan het eigen vermogen. Het streven was het bieden van uniformiteit in de voorwaarden en juridische formuleringen van zekerheidsstellingen met als primair uitgangspunt de beperking van risico's bij deconfitures in verband met het ambt van gerechtsdeurwaarder en zijn rol binnen de rechtsstaat. Dat heeft geleid tot een notitie die de voorwaarden benoemt voor het toe-

rekenen van de achtergestelde lening aan het garantievermogen. In dit artikel wordt deze notitie samengevat.

FEITEN

Uit onderzoek van het BFT bleek dat in 2014 elf gerechtsdeurwaarderskantoren achtergestelde leningen hebben toegerekend aan het eigen vermogen, in totaal voor een waarde van € 45 miljoen. Situaties waar gebruikgemaakt wordt van de mogelijkheid om een achtergestelde lening toe te rekenen aan het eigen vermogen zijn bijvoorbeeld ter aanvulling van het eigen vermogen na verliezen, ter aanvulling van het eigen vermogen na een buy-out of bij startende

kantoren in de opbouwfase. Door de Bestuursregel houdende minimumeisen voor de liquiditeitsratio en solvabiliteitsratio⁶ zal het aantal achtergestelde leningen met het doel deze tot het garantievermogen te rekenen, toenemen.

DE ACHTERSTELLING

Het kapitaal dat wordt aangetrokken door middel van een achtergestelde lening kan door gerechtsdeurwaarders onder voorwaarden worden toegerekend aan het eigen vermogen. Het toerekenen van een achtergestelde lening aan het eigen vermogen heeft een positieve invloed op de solvabiliteit.⁷

Strikt genomen kan bedrijfseconomisch gezien achtergesteld vermogen nooit tot het eigen vermogen worden gerekend.⁸ Bedoeld wordt het toerekenen van de achtergestelde lening aan het garantievermogen. Het eigen vermogen en het achtergesteld vermogen (wat immers componenten van vreemd vermogen heeft) vormen samen het garantievermogen van de ondernemer. Het begrip garantievermogen komt niet voor in het Nederlandse jaarrekeningsrecht, maar is voortgekomen uit de (bedrijfseconomische) praktijk. Kenmerkend voor het garantievermogen is het langlopend karakter en de achterstelling bij andere verplichtingen.⁹ In dit artikel wordt veelal uitgegaan van de term garantievermogen.

Een achterstelling heeft geen vaststaande betekenis. Men mag er dan ook niet op vertrouwen dat de gewenste rechtsgevolgen automatisch gelden, maar dient deze expliciet overeen te komen.¹⁰ Kenmerkend voor de achterstelling is dat de lening is achtergesteld op de concurrente schuldeisers en daarmee vanzelfsprekend op de preferente schuldeisers. Bij een overeenkomst van achterstelling wordt de *paritas creditorum* (bewust) doorbroken.

VOORWAARDEN

Door het ambt en de bijzondere taak die de gerechtsdeurwaarder in het rechtsbestel vervult, worden enkele nadere voorwaarden gesteld aan de mogelijkheid om een achtergestelde lening toe te kunnen rekenen aan het garantievermogen. De voorwaarden zien voornamelijk op elementen van de overeenkomst van achterstelling. Daarnaast dient de overeenkomst van achterstelling geregistreerd te zijn en dient de achterstelling op een bepaalde manier verwerkt te worden in de jaarrekening/-verslaggeving. De voorwaarden worden hieronder toegelicht onder de kopjes 'De overeenkomst' en 'Het commerciële jaarrekeningsrecht'.

DE OVEREENKOMST

Er is sprake van een overeenkomst van achterstelling ex artikel 3:277, tweede lid, BW

Om de achterstelling tot het garantievermogen te mogen rekenen is van belang dat de achterstelling is vastgelegd in een overeenkomst van achterstelling ex artikel 3:277, tweede lid, BW. Een tussen een schuldeiser en een schuldenaar gesloten overeenkomst als bedoeld in artikel 3:277, tweede lid, BW, die bepaalt dat de vordering van die schuldeiser jegens alle of bepaalde andere schuldeisers een lagere rang neemt dan de wet hem toekent, impliceert niet zonder meer dat die schuldeiser zijn bevoegdheid tot verrekening heeft prijsgegeven of in geval van faillissement van zijn schuldenaar eerst dan zijn verhaalsrecht kan uitoefenen indien die andere schuldeisers zijn voldaan. Of deze gevolgen aan een overeenkomst van achterstelling zijn verbonden, is afhankelijk van hetgeen partijen in het concrete geval zijn overeengekomen (Haviltex-norm).^{11,12}

De achtergestelde lening is achtergesteld op alle concurrente schuldeisers

Daartoe wordt een aantal aanvullende voorwaarden verbonden aan de (overeenkomst van) achterstelling. Een basiselement van het toerekenen van de achterstelling aan het garantievermogen is dat de schuld moet zijn achtergesteld ten opzichte van alle andere schulden. Zoals gezegd, een overeenkomst van achterstelling doorbreekt de *paritas creditorum*. Dat betekent dat de lening is achtergesteld op de concurrente schuldeisers en daarmee vanzelfsprekend op de preferente schuldeisers.

Van de achtergestelde lening dient te worden aangegeven ten opzichte van welke andere schulden de lening is achtergesteld, alsmede tot welk bedrag de lening is achtergesteld
Er kan sprake zijn van meerdere

achtergestelde schulden. Daarom dient de aard van de achterstelling te worden bepaald in de overeenkomst en moet expliciet worden aangegeven ten opzichte van welke andere achtergestelde schuldeisers de leningen zijn achtergesteld, alsmede tot welk bedrag de leningen zijn achtergesteld.¹³

De overeenkomst van achterstelling dient een 'geen-verrekenbeding' met vorderingen te bevatten

Een ander element is verrekening. Verrekening ondergraaft de achterstelling.¹⁴ Een overeenkomst als bedoeld in artikel 3:277, tweede lid BW impliceert niet zonder meer dat de schuldeiser zijn bevoegdheid tot verrekening heeft prijsgegeven. De mogelijkheid tot verrekening sluit de toerekening van de achtergestelde lening aan het garantievermogen uit.¹⁵ Omdat een achterstelling niet impliceert dat niet verrekend zou mogen worden,¹⁶ dient de overeenkomst van achterstelling een geen-verrekenbeding met vorderingen te bevatten. De overeenkomst dient de mogelijkheid tot verrekening uitdrukkelijk uit te sluiten.

De achtergestelde lening is langlopend. Het tot het garantievermogen te rekenen deel van de achtergestelde lening heeft een looptijd van ten minste twaalf maanden

Naast de achterstelling bij andere verplichtingen en het geen-verrekenbeding is het langlopend karakter een criterium voor het mogen toerekenen van de achterstelling aan het garantievermogen door gerechtsdeurwaarders. Garantievermogen heeft immers een langlopend karakter. Langlopend behelst een meer dan twaalf maanden uitgestelde opeisbaarheid. Dat geldt ook voor eventueel overeengekomen aflossingen.

Uit de overeenkomst moet blijken wat ten aanzien van aflossingen en/of rente is overeengekomen.

Aflossingen zijn slechts mogelijk als vooraf een aflossingsschema is overeengekomen

Uit de overeenkomst moet blijken wat ten aanzien van aflossingen en/of rente is overeengekomen, bij gebreke waarvan geen aflossing of rente verschuldigd is. De overeenkomst van achterstelling is leidend, dat betekent dat de achterstelling opeisbaar wordt als dat bij het aangaan van de overeenkomst is bepaald. Dit wordt bepaald door middel van een aflossingsschema dat bij het aangaan van de achterstelling is opgenomen en bijgevoegd bij de overeenkomst van achterstelling. Dit komt neer op: niet opeisbaar, tenzij op grond van een vooraf overeengekomen aflossingsschema.¹⁷

Aflossingsverplichtingen (termijnen)

worden volgens een aflossingsschema opeisbaar. Door het langlopend karakter van het garantievermogen, valt de termijn die op een periode van twaalf maanden opeisbaar wordt, niet meer onder de achterstelling en kan daarmee niet meegerekend worden aan het garantievermogen. Niet overeengekomen aflossingen kunnen slechts gedaan worden wanneer de liquiditeit en solvabiliteit niet in gevaar komen.¹⁸

Uit de overeenkomst moet blijken wat is overeengekomen met betrekking tot de rente.

De (inhoud van de) overeenkomst van achterstelling is leidend. Zo spreekt voor zich dat de overeenkomst niet opzij gezet kan worden door een nadere overeenkomst. Deze

zogenaamde 'sideletters' maken geen deel uit van de overeenkomst van achterstelling. Wanneer blijkt van het bestaan van een of meer sideletters is niet alleen het toerekenen van de achterstelling tot het garantievermogen onrechtmatig, maar is ook de inhoud van de sideletter nietig ten opzichte van de schuldeisers.

Er is sprake van een geregistreerde akte ex artikel 156 Rv

De overeenkomst van achterstelling is een geregistreerde akte ex artikel 156 Rv.

Het geld moet als lening verstrekt zijn

Het bedrag dat met de lening gepaard gaat, moet als lening verstrekt zijn. Zo is het bijvoorbeeld niet toegestaan

om een rekening-courantschuld om te zetten naar een achterstelling. Tot slot, zekerheden doen af aan het karakter van de achterstelling. In de overeenkomst op te nemen gronden van opzegbaarheid mogen niet afdoen aan het karakter van de achterstelling.

HET COMMERCIËLE JAARREKENINGENRECHT

In aansluiting met de regels van het commerciële jaarrekeningenrecht wordt de achtergestelde lening opgenomen in de balans en de aard van de achterstelling wordt opgenomen in de toelichting, beiden conform artikel 2:375, vierde lid, BW. De achterstelling wordt benoemd in de commerciële jaarrekening en de toelichting. De jaarrekening wordt door een accountant onderzocht die op basis van zijn onderzoek een verklaring bij de jaarrekening afgeeft.

Om een achtergestelde lening tot het garantievermogen te kunnen rekenen wordt zo veel mogelijk aansluiting gezocht bij de gangbare regels van het commerciële jaarrekeningenrecht in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek omtrent de achterstelling. De achtergestelde lening wordt opgenomen in de balans en de aard van de achterstelling wordt opgenomen in de toelichting, beiden conform artikel 2:375, vierde lid, BW. De achterstelling wordt benoemd in de commerciële jaarrekening en de toelichting. De jaarrekening wordt door een accountant onderzocht die op basis van zijn onderzoek een verklaring bij de jaarrekening afgeeft.

In aansluiting met het commerciële jaarrekeningenrecht is de presentatie als achtergestelde schuld in de enkelvoudige respectievelijk geconsolideerde balans slechts toegestaan indien de desbetreffende schuld is achtergesteld ten opzichte van alle andere schulden in de respectievelijke balansen. Voor de geconsolideerde balans is dit eveneens van toepassing

wanneer de achterstelling feitelijk niet geldt ten opzichte van alle schulden van de geconsolideerde maatschappijen, maar er als gevolg van de onderlinge aansprakelijkheden in groepsverband in wezen wel sprake is van een achterstelling ten opzichte van alle andere in de geconsolideerde balans opgenomen schulden.¹⁹

Onder diverse benamingen komt in de praktijk de combinatie voor van eigen vermogen en componenten van het vreemd vermogen, welke componenten een zekere achterstelling in rangorde kunnen impliceren ten opzichte van andere componenten van het vreemd vermogen. De wet noch het Besluit modellen jaarrekening geeft een aanduiding voor bijvoorbeeld garantievermogen of aansprakelijk vermogen. De volgorde van de posten volgens modellen voor de balans laten veelal een aaneensluitende opsomming van posten die behoren tot het garantievermogen niet toe. Indien deze aaneensluitende opsomming van posten niet kan worden bewerkstelligd, is het mogelijk het bedrag van het garantievermogen of aansprakelijk vermogen te vermelden in de toelichting. De samenstelling van het garantievermogen of aansprakelijk vermogen dient duidelijk uit de enkelvoudige of de geconsolideerde jaarrekening te blijken. Posten met een kortlopend karakter dienen niet in het garantievermogen of aansprakelijk vermogen te worden opgenomen.²⁰

OVERGANGSBEPALING

De voorwaarden die hier genoemd zijn, dienen vanaf 1 januari 2017 in acht te worden genomen. Het gevolg is dat gerechtsdeurwaarderskantoren die op 1 januari 2017 (mogelijk) niet voldoen aan de gestelde voorwaarden de achtergestelde lening derhalve niet bij het garantievermogen kunnen rekenen. Het BFT is als toezichthouder verantwoordelijk voor de definitieve toets. De comple-

te notitie die door de ledenraad en het bestuur is vastgesteld, is terug te vinden op de website van de KBvG onder 'BLOS' en maakt vast onderdeel uit van de documentatie die de verslagstaten toelichten.

- 1 Administratieverordening gerechtsdeurwaarders, Stcrt. 2013, 23744.
- 2 Deze verslagen zijn door de ledenraad aangenomen en fungeren als toelichting op de verslagstaten.
- 3 BLOS staat voor respectievelijk bewaarplicht, liquiditeit, onderhanden werk en solvabiliteit.
- 4 Mw. mr. M.L. van Genderen is werkzaam als jurist voor de KBvG.
- 5 De leden van de commissie waren mw. C.W. Bakhuis-van Kesteren (voorzitter), J.H. Nootenboom en mr. M.A. De Kleer.
- 6 Bestuursregel houdende minimumeisen voor de liquiditeitsratio en solvabiliteitsratio van de gerechtsdeurwaarder, april 2015.
- 7 Berekeningswijze conform BLOS.
- 8 A. Dorsman, 'Achtergesteld vermogen is niet altijd garantievermogen', MAB 2003, nr. 3, p. 119-121.
- 9 B. Kamp, 'Garantievermogen in de jaarrekening', MAB 2005, nr. 34/35, p. 51.
- 10 C.P. Hooft, 'Een achtergesteld rechtskindje', V&O 2004, nr. 10, p. 180.
- 11 HR 13 maart 1981 (*Haviltex*), ECLI:NL:HR:1981:AG4158.
- 12 HR 18 oktober 2002 (*Habo*), ECLI:NL:HR:2002:AE5160, r.o. 3.4.2.
- 13 Zie in dit verband ook: HR 20 maart 2013, ECLI:NL:HR:2013:661, r.o. 4.34.4.
- 14 B. Kamp, 'Garantievermogen in de jaarrekening', MAB 2005, nr. 34/35, p. 44.
- 15 Zie bijvoorbeeld ook: A. Dorsman, 'Achtergesteld vermogen is niet altijd garantievermogen', MAB 2003, nr. 3, p. 119-121 en F. Haak, 'Achterstelling vanuit bancaire perspectief', WPNR 2012/6938, p. 526-532.
- 16 Zie: HR 18 oktober 2002 (*Habo*), ECLI:NL:HR:2002:AE5160.
- 17 Dit doet overigens niets af aan de inhoud van de Bestuursregel houdende minimumeisen voor de liquiditeitsratio en solvabiliteitsratio van de gerechtsdeurwaarder, april 2015.
- 18 Bestuursregel houdende minimumeisen voor de liquiditeitsratio en solvabiliteitsratio van de gerechtsdeurwaarder, april 2015.
- 19 RJ 254.309.
- 20 RJ 240.244 en 240.305.

INNOVATIE IS DE TOEKOMST

Onlangs verscheen het Meerjarenbeleidsplan 2016-2020 van de KBvG met de titel *Ik zal handhaven*. Onder leiding van ledenraadsvoorzitter Arjan Boiten heeft een commissie anderhalf jaar gewerkt aan het beleidsplan. Boiten gaat in gesprek met bestuursvoorzitter Wilbert van de Donk over de belangrijkste aanbevelingen én wat gerealiseerd moet worden. “Als je niet zelf innoveert, doet iemand anders het voor jou en dan ben jij ‘out of business’.”

De inleiding van het beleidsplan bevat de zin: “De KBvG kiest voor een krachtige herpositionering van de gerechtsdeurwaarder en de KBvG als hoeder van een rechtvaardige en effectieve civiele rechtshandhaving.” Wat maakte die herpositionering noodzakelijk?

Boiten: “Als ik het bondig moet samenvatten: de focus binnen de KBvG lag te veel op het ad hoc oplossen van kortetermijnproblemen, terwijl langetermijnproblemen vooruitgeschoven werden als gevolg van het ontbreken van een gemeenschappelijk beleidskader; de zogenaamde stip op de horizon. Daarbij komt dat een stevige toekomstvisie echt noodzakelijk is in het huidig tijdsgewricht, waarbij complete branches door technologische ontwikkelingen ingehaald en overbodig worden.”

Van de Donk: “Het ad-hockarakter zag je ook terug in het samenspel tussen de ledenraad en het bestuur. Te vaak gebeurde het dat een beslissing

genomen werd zonder dat duidelijk was of dat in het beleid paste, of dat we constateerden dat op een bepaald punt geen beleid bestond. Nu ligt er een duidelijke langetermijnvisie waaraan we onze beslissingen kunnen toetsen en die handvatten biedt bij het uitdragen van onze visie.”

Opvallend is dat de aanbevelingen zich deels op de politiek richten en deels op de KBvG zelf, lees: het bestuur.

Boiten: “Het beleidsplan bevat een bepaalde gelaagdheid. Het begint met een visie op de rechtvaardigheid en de effectiviteit van de rechtshandhaving in het algemeen, dan volgen de benodigde middelen en bevoegdheden die de deurwaarder in onze ogen nodig heeft om daaraan te kunnen bijdragen – met een uiteenzetting van onze huidige taken en opsomming van nieuwe activiteiten die daarvan in het verlengde liggen. Vervolgens zijn we naar ons eigen ambt gaan kijken en naar de ma-

nier waarop we de kwaliteit in de uitoefening daarvan beter kunnen borgen. Tot slot hebben we gekeken naar de KBvG zelf: hoe kan de KBvG de deurwaarder nog beter vertegenwoordigen en dienen? We hebben dus niet alleen naar buiten gekeken, maar nadrukkelijk ook naar binnen.”

Van de Donk: “Je kunt zeggen dat het plan een aantal aanbevelingen bevat die permanent op het netvlies moet staan van de bestuurders van de KBvG en die leidend moet zijn in elk gesprek met beleidsmakers en beslissers. We willen transparanter zijn over wat wij als KBvG denken en welke kant we op willen. Daarnaast bevat het beleidsplan een aantal aanbevelingen die het karakter hebben van een actielijst met prioriteiten voor het bestuur. Ik zie dit plan niet als een radicale breuk met wat we deden, maar het geeft wél richting aan de zaken waar we ons op lange en korte termijn mee bezig moeten houden.”

Boiten: “Er is anderhalf jaar aan dit plan gewerkt, dus het bevat zeker ook aanbevelingen die in de tussentijd al zijn opgepakt, zoals het behoud van de rol van de deurwaarder bij de proces-inleiding en het proces-verbaal van constatering. Naast onderwerpen die echt nieuw zijn, vind je ook issues terug die we, al dan niet uitgesproken, al jaren belangrijk vinden. Denk bijvoorbeeld aan de hoogte van de griffierechten: dat staat al heel lang op de agenda, maar is zo belangrijk dat het vreemd zou zijn geweest om daar niets over op te nemen. Dat zit ons erg dwars en zal een voortdurend aandachtspunt blijven in welk gesprek met stakeholders dan ook.”

Welke aanbevelingen vinden jullie persoonlijk erg belangrijk?

Boiten: “De aanbeveling om de deurwaarder de bevoegdheid te geven om een executoriale titel af te geven in erkende of niet-betwiste geldvorderingen. Omdat deze aanbeveling zo goed illustreert wat we eigenlijk beogen: stop met dingen doen die niets toevoegen aan de maatschappij en ga vooral dingen doen die wél iets toevoegen. Een rechter is er voor geschilbeslechting, maar driekwart van de zaken die deurwaarders aandragen zijn verstekvonnissen. Dan is er dus in feite geen geschil, want er wordt geen verweer gevoerd. Waarom moet er dan een rechter aan te pas komen? Dus omkleed met voldoende waarborgen en checks-and-balances zou een deurwaarder zo’n titel moeten kunnen afgeven. In België doen ze dat al. En daarmee gaan we als deurwaarder iets doen dat waarde toevoegt aan de maatschappij. En stop je met iets waar een rechter niets toevoegt.”

Van de Donk: “Een ander voorbeeld:

wat heeft het voor toegevoegde waarde als wij als deurwaarder in persoon beslag komen leggen bij een groot instituut als de Belastingdienst of een bank? Wat heeft het voor toegevoegde waarde als wij daar fysiek aan de deur staan en de receptionist gaan staan uitleggen wat we komen doen? Laten we dat proces alsjeblieft digitaliseren, dat is efficiënter en goedkoper voor alle partijen. En laten wij ons dan focussen op wat écht werk voor professionals is, zoals het bepalen van de verdeling bij meerdere derdenbeslagen.”

Van de Donk: Zonder dialoog kom je nergens

Boiten: “In feite gaat het over de modernisering van het executie- en beslagrecht. Een veelomvattend onderwerp met de nodige haken en ogen, maar feit is dat het op allerlei plekken efficiënter en slimmer kan. De maatschappij verandert in razend tempo en ik zie voor ons een belangrijke rol in het bij de tijd brengen van dit zo essentiële onderdeel van de rechtspleging. En als ik nog een andere mag noemen: ik denk dat de aanbeveling ‘werk aan het imago van de gerechtsdeurwaarder’ ook een heel belangrijke is. We moeten meer de boer op met ons ambt. Met de dataset waarover wij beschikken, kunnen we eenvoudig zichtbaar maken wat wij betekenen voor de economie en de samenleving en voor hoeveel miljarden wij ieder jaar weer rechtzetten wat krom is. Dat moeten wij veel slimmer uitdragen en niet alleen in Den Haag, maar ook in de ‘mainstream media.’”

Van de Donk: “Een aanbeveling die mij als bestuurder erg aanspreekt is ‘het bestuur moet vaker standpunten uitdragen’. Dat klinkt misschien als een open deur, maar dat is iets waar we als bestuur de afgelopen jaren wat huiverig voor zijn geweest. Ik denk dat we soms wat te beperkt zijn geweest in onze visie: dit staat in de wet en alles wat erbuiten valt mag niet, terwijl het vaak om interpretatievraagstukken gaat. De reflex van ‘mag niet’ moet vervangen worden door de reflex ‘interessant idee, laten we toetsen of het kan’. Dus niet steeds wachten op de wetgever die aangeeft dat het kan, maar onszelf proactief opstellen. Het executie- en beslagrecht is niet meer van deze tijd, dus moeten wij daar als dé specialist op dit terrein ook meer onze nek durven uitsteken.”

Boiten: “Terecht punt. Als we die rol willen pakken vraagt dat om een ‘open mind’ en een scherpe blik op innovatie. Ik zeg wel vaker: als je je niet zelf innoveert, doet iemand anders het voor jou en dan ben jij out of business. Dus voor vernieuwing geldt: als het kan, kan het en dan moeten we het vooral steunen.”

Van de Donk: “Deurwaarder zijn biedt heel veel, maar het kost ook wat – namelijk dat niet alles kan. Maar bijvoorbeeld een deurwaarder die aan schuldhulpverlening doet: waarom zou dat niet kunnen? Waarom zou dat niet een gebied zijn waar wij activiteiten kunnen ontwikkelen, ook al hebben we het nooit eerder gedaan? Wie is er nu beter geschikt om het vermogen van bijvoorbeeld een onderbewindgestelde te beheren dan een deurwaarder? Die doet al jaren niets anders, alleen heet het dan het verdelen van derdenbeslagen.”

Het plan roept ook op de ALV anders in te richten. Waarom?

Van de Donk: “Dat de ALV anders opgezet moet worden heb ik al geroepen toen ik twee jaar geleden voorzitter werd. Het is soms alleen lastig om dingen te veranderen. Dus even los van de vraag hóé we het dan anders moeten doen, leeft die wens bij mij al langere tijd. Feit is dat de opkomst op dit moment te laag is, terwijl er voor de PBO wel belangrijke besluiten worden genomen die elke deurwaarder aangaan. Overigens denk ik dat we die lage opkomst deels ook aan onszelf te wijten hebben: het is de afgelopen jaren wat te veel eenrichtingsverkeer geweest en ook te veel terugblikken in plaats van vooruitkijken. Dus met deze aanbeveling zal ik zeker aan de slag gaan. We moeten toe naar een andere manier van informatieoverdracht en vooral naar meer dynamiek, zodat de ALV weer de binding met álle deurwaarders versterkt.”

Boiten: **We moeten stoppen met dingen die geen toegevoegde waarde hebben**

Het plan spreekt ook van een kritische blik op de toegang tot het ambt en naar het opleidingshuis. Wat is daar de gedachte achter?

Van de Donk: “Het vak van deurwaarder zoals dat nu wordt uitgeoefend is niet meer te vergelijken met het vak ten tijde van het ontstaan van de Gerechtsdeurwaarderswet in 2001. Toen had je voornamelijk

kleine regionale kantoren. Eén van de gevolgen van marktwerking en de invoering van de landelijke ministerieplicht is dat door fusies en overnames de omvang van het gemiddelde kantoor enorm is gegroeid. Met als gevolg dat veel deurwaarders te maken hebben gekregen met alles wat het runnen van een grote onderneming met zich mee brengt. Vroeger was de deurwaarder iemand die vooral ambtelijk op pad was, nu zijn velen een soort manager geworden die verstand moet hebben van allerlei bedrijfskundige aspecten, zoals personeelsbeleid en marketing. Juist voor die bedrijfskundige aspecten van het vak is in het huidige opleidingstraject te weinig aandacht. Wil je in de toekomst voldoende opgeleide mensen in huis hebben, dan moet er in de opleiding wel het een en ander veranderen.”

Boiten: “Dit is natuurlijk wel een wat gevaarlijke aanbeveling, want we hebben maar in beperkte mate invloed op de inhoud van de opleiding...”

Van de Donk: “Klopt. Maar we hebben wel de mogelijkheid de beroepsstage vorm te geven. Kandidaat-deurwaarders die een benoeming beogen, moeten nu een jaar een beroepsstage volgen om toegevoegd deurwaarder te kunnen worden, met de mogelijkheid als volwaardige deurwaarder benoemd te worden. Mij lijkt dat gezien deze aanbevelingen in dat jaar tenminste wat bedrijfskunde en ondernemerschapsvaardigheden op het programma zouden moeten komen...”

Boiten: “Misschien moeten we sowieso een wat meer academische basis onder het vak leggen...”

Van de Donk: “Ik ben niet direct een voorstander van volledige academi-

sering. Maar het is wel een feit dat de inhoud van het ambt veel complexer is geworden. Neem nu het leggen van IE-beslagen, waarbij het soms om miljardenbelangen gaat. Dossiers worden ingewikkelder, wetgeving uit Europa wordt complexer, en dat alles stelt behoorlijk wat eisen aan het opleidingsniveau van de deurwaarder. Ik denk dat wij ten aanzien van het executie- en beslagrecht het kennisniveau van de gemiddelde advocaat ruimschoots overstijgen. Het is dus geen gek idee om een soort master in het leven te roepen bovenop de bachelor die er nu is.”

Verwachten jullie veel reacties uit het veld? Een aantal aanbevelingen die, indien ze worden overgenomen, zullen tot een verandering in het takenpakket van de deurwaarder leiden...

Boiten: “De commissie heeft, voordat er één letter op papier stond, aan alle leden van beroepsgroep hun mening gevraagd over een aantal onderwerpen. Dit is geen document dat in een ivoren toren is geschreven, maar een weergave van een aantal breed levende opvattingen. We hebben getracht te luisteren en vooral te leren en dit plan doet recht aan wat deurwaarders zelf aan wijsheid hebben ingebracht. Maar het is waar: als je zegt dat je je wilt concentreren op dingen die waarde toevoegen en wilt stoppen met dingen die geen toegevoegde waarde hebben, dan kan dat individuele kantoren omzet kosten. Ik weet ook niet of de rechtspraak blij is met onze stelling dat ze weinig toevoegen aan de meer dan een half miljoen dagvaardingen per jaar die wij aanbrenge. Maar dit beleidsplan is niet geschreven met het oogmerk populair te worden, maar omdat we gewoon een aantal dingen vinden.”

Boiten: Als je niet zelf innoveert, doet iemand anders dat voor je

Van de Donk: De deurwaarder moet als dé executiespecialist zijn nek durven uitsteken

Van de Donk: “Reacties zullen er zeker komen. Sterker: daar vragen we ook om door het zo breed te verspreiden. Maar zonder dialoog kom je nergens.”

Boiten: “We zijn als beroepsorganisatie inmiddels volwassen genoeg om een aantal verstandige argumenten op tafel te kunnen leggen. Als de politieke realiteit is dat bepaalde aanbevelingen niet overgenomen worden, dan is dat zo. Het enige dat wij van het bestuur verwachten is dat ze die verstandige argumenten wel blijven aandragen.”

Van de Donk: “Laat ik een concreet voorbeeld noemen. Ik vind dat de gerechtsdeurwaarder een rol toebedeeld moet krijgen bij de invordering van fiscale of gemeentelijke schulden. We hebben overtuigende argumenten waarom wij dat veel efficiënter kunnen dan ambtenaren in loondienst. Maar aan het einde van de rit is het toch een politiek besluit en dús geen gelopen race. Het is dan in ieder geval wel duidelijk hoe wij erover denken. Overigens is het helemaal niet erg om bepaalde zaken niet meer te doen, zolang voor de zaken die we wél doen een eerlijk

verdienmodel wordt gehanteerd. En daar valt nog wel het een en ander aan te verbeteren. Diverse tarieven voldoen domweg niet aan de huidige kostprijsberekening of er is geen ‘level playing field’. Bij invordering moet het principe gelden: de vervuiler betaalt. Ofwel: de kosten die gemaakt worden komen op het bordje van de wanbetaler. Dat geldt wel voor de deurwaarder, maar niet voor de belastingdeurwaarder. Die staat gewoon op de loonlijst en de invorderingskosten worden in feite op de belastingbetaler verhaald. Dat klopt niet.”

VAN GELIJK HEBBEN NAAR GELIJK KRIJGEN

Na anderhalf jaar hard werken presenteerde de commissie Meerjarenbeleid op de ALV van 27 mei 2016 de hoofdlijnen van het beleidsplan aan de leden van de ALV. Op 23 juni stemde de ledenraad unaniem in met het beleidsplan. Tenslotte werd op 29 augustus het beleidsplan overhandigd aan minister Van der Steur; het startsein om met het beleidsplan aan de slag te gaan. Dit artikel biedt een inkijk op de hoofdlijnen van het beleidsplan.

Vertrouwen in de samenleving en in de rechtsstaat kan alleen bestaan als de samenleving weet en ervaart dat de beslissing van de rechter wordt geëerbiedigd of wordt afgedwongen als partijen een beoogd evenwicht niet vrijwillig herstellen. Om deze reden is de gerechtsdeurwaarder nodig. Hij draagt bij aan een rechtvaardige, effectieve rechtshandhaving. Hij vormt daarmee het sluitstuk van een democratische samenleving, is een essentieel onderdeel van de rechtsstaat, noodzakelijk voor de bescherming van rechten en onmisbaar voor economisch vertrouwen en een goed investeringsklimaat. De gerechtsdeurwaarder is de stok achter de deur en zorgt ervoor dat degene die gelijk heeft, ook gelijk krijgt.

LEESWIJZER

Over gerechtsdeurwaarders en hun werkterrein, de civiele rechtshand-

having, wordt niet bijster veel geschreven. Daarom wordt in het beleidsplan in de eerste plaats door middel van thema's stilgestaan bij rechtshandhaving. Een effectieve en efficiënte rechtshandhaving is elementair, niet voor de gerechtsdeurwaarder, maar voor de maatschappij. Na uiteenzetting van de visie op civiele rechtshandhaving wordt ingegaan op wie de gerechtsdeurwaarder is en wat hij nodig heeft om een efficiënte en effectieve gerechtsdeurwaarder te zijn. Dat biedt een schets van de gerechtsdeurwaarder van de toekomst, als openbaar ambtenaar, werkzaam op het snijvlak van digitaal en werkelijkheid, aan de hand van thema's.

Na het in kaart brengen van deze twee onderdelen, wordt aangegeven op welke manier de KBvG kan bijdragen in het bewerkstelligen van de aanbevelingen om zo de

gerechtsdeurwaarder de toekomst in te loodsen. Op deze wijze is het artikel ook ingedeeld, waarbij een aantal thema's en aanbevelingen wordt uitgelicht.

EEN RECHTVAARDIGE, EFFECTIEVE RECHTS-HANDHAVING

De gerechtsdeurwaarder heeft toebedeelde staatsmacht. Dit uitgangspunt is essentieel voor het werk dat de gerechtsdeurwaarder doet. Zijn ambtelijke taken en zijn effectiviteit als onbezoldigd ambtenaar en de mogelijkheid van nevenactiviteiten als incasso, maken de Nederlandse gerechtsdeurwaarder tot wat hij is. Sterker nog, de 'nevenactiviteit' incasso is onlosmakelijk verbonden met het ambt van gerechtsdeurwaarder. Door een effectieve incasso worden onnodige juridische procedures voorkomen. Ook dit

draagt bij aan een effectieve en efficiënte rechtshandhaving.

Het onvoorwaardelijke uitgangspunt van onze rechtsstaat is dat verplichtingen moeten worden nagekomen en afdwingbaar moeten zijn als dat niet gebeurt. Wanneer de uitvoerende macht van de gerechtsdeurwaarder wordt ingezet, dan heeft zowel de schuldeiser als de schuldenaar, de maatschappij en de overheid er belang bij om dit zo snel, effectief, efficiënt en respectvol mogelijk af te handelen.

Aan de hand van zes thema's worden aanbevelingen gedaan. Een van de thema's ziet op kennisgeving en procesinleiding. Ook in de toekomst zal de gerechtsdeurwaarder actief zijn daar waar het gaat om kennisgeving en procesinleiding. Uit onderzoek van de KBvG blijkt dat 93% van de gerechtsdeurwaarders de betekening van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken ziet als het belangrijkste onderdeel van zijn ambt.¹ De gerechtsdeurwaarder is zich bewust van zijn onafhankelijke taak, en ziet het zwaartepunt van zijn taak bij het oplossen van problemen en het helpen van zowel de schuldeiser als de schuldenaar en het bieden van rechtsbescherming. Het persoonlijk contact met mensen en het bijdragen aan rechtvaardigheid zijn niet alleen de meest aantrekkelijke aspecten van het vak, maar meteen ook de belangrijkste drijfveren om gerechtsdeurwaarder te zijn.

Een ander thema ziet op informatievoorziening. Hoe meer informatie voor de gerechtsdeurwaarder wordt ontsloten, hoe efficiënter de tenuitvoerlegging ingericht kan worden. Zo kan beter rekening worden gehouden met de specifieke omstandigheden van het geval en kosten worden beperkt.

Executie en beslag

De KBvG ziet het als haar taak om te strijden voor een meer rechtvaardige, effectieve tenuitvoerlegging. Een grondige modernisering van het executie- en beslagrecht is daarvoor vereist. Een beslag moet eenvoudig en de tenuitvoerlegging snel, effectief en efficiënt gebeuren, waarbij de balans blijft bestaan tussen de rechten van de schuldenaar en die van de schuldeiser.

Daarnaast moet executieverkoop ook onderhands en via internet mogelijk worden gemaakt. De KBvG onderschrijft het standpunt van de Raad van Europa dat de gerechtsdeurwaarder de mogelijkheid moet hebben in beslag genomen zaken zowel onderhands als openbaar via internet te verkopen, indien hij meent dat de verkoopopbrengst hierdoor wordt verhoogd. Een ander voorbeeld van modernisering is een mogelijkheid om beslag te leggen op auto's via het register van de Rijksdienst voor het Wegverkeer. Daartoe zou een aanvulling op het register van de Rijksdienst voor het Wegverkeer gedaan moeten worden, zodat ook de rechthebbende wordt vermeld. Op deze manier kan de gerechtsdeurwaarder via het register beslag leggen. Zo heeft een dergelijk beslag ook derdenwerking, zoals dat nu al het geval is bij een beslag op onroerende zaken.

Ook wordt in het beleidsplan aandacht gevraagd voor het proces-verbaal van constatering. Het proces-verbaal van constatering is het vastleggen van feiten, om bijvoorbeeld in een vroegtijdig stadium bewijs te conserveren ter voorkoming van geschillen of ter ondersteuning van procedures. De gerechtsdeurwaarder schetst de feitelijke omstandigheden van een situatie op een bepaald tijdstip,

zonder enig standpunt in te nemen over de oorzaken of de gevolgen. Deze beschrijving is objectief en onpartijdig en kan op verzoek van de rechter, een partij of beide partijen geschieden. Aanbevolen wordt om de positie van het proces-verbaal van constatering in het bewijsrecht te verstevigen en onderzoek te verrichten naar het maatschappelijk voordeel van het proces-verbaal van constatering.

De gerechtsdeurwaarder als tenuitvoerleggingsautoriteit

Een van de aanbevelingen luidt: 'Laat invorderingen centraal geregeld worden'. De Europese Commissie en de Wereldbank zijn voorstander van het bij uitsluiting van ieder ander aan de gerechtsdeurwaarder toevertrouwen van de tenuitvoerlegging van alle executoriale titels. Bepaalde overheidsinstanties hebben de bevoegdheid vorderingen vast te stellen, bezwaar te behandelen, voor hun eigen vorderingen titels te verschaffen en deze titels door eigen medewerkers te laten tenuitvoerleggen. Vanuit rechtsstatelijk perspectief is dit onjuist en lijkt het moeilijk verenigbaar met de trias politica en de onafhankelijkheid. Naast het rechtsstatelijk perspectief is er ook een economisch perspectief. Als de gerechtsdeurwaarder als enige tenuitvoerleggingsautoriteit belast wordt met de invordering van overheidsvorderingen, kan dit aanzienlijke maatschappelijke winst opleveren.

DE GERECHTS-DEURWAARDER

De gerechtsdeurwaarder is vandaag de dag een interdisciplinair expert: hij zal grondige kennis moeten hebben van zowel het materiële als het formele recht, zijn processuele bevoegdheden moeten kennen, inzicht hebben in verhaal en de

algemene economische situatie van de schuldenaar, maar bovendien ook interpersoonlijke en psychologische vaardigheden moeten hebben zoals overredingskracht, onderhandelingsvaardigheden en troost. De gerechtsdeurwaarder levert toegevoegde waarde aan de maatschappij. Als gerechtsdeurwaarders een week het werk laten liggen, gaat Nederland failliet. Zij zijn de stok achter de deur.

In het beleidsplan wordt stilgestaan bij de kernwaarden van de gerechtsdeurwaarder: betrouwbaar en integer, onafhankelijk en onpartijdig, dienstbaar en vakbekwaam.

Een ander beleidsthema is 'Kwaliteit, toezicht en tuchtrecht'. Toezicht is essentieel in een beroepsgroep waar overheidstaken worden uitgeoefend. De KBvG heeft als wettelijke taak het bevorderen van de goede beroepsuitoefening, en dient als een gezaghebbend toezichthouder

op te kunnen treden. Dit is niet alleen haar bevoegdheid, maar ook haar plicht. Een goede en duidelijke rolverdeling tussen KBvG en BFT is belangrijk. Voor de KBvG is de aanbeveling om mogelijkheden van geschilbeslechting tussen gerechtsdeurwaarders onderling, of tussen gerechtsdeurwaarder en rechtzoekenden te onderzoeken en in te richten.

Ook is stilgestaan bij de opleiding tot gerechtsdeurwaarder onder het thema 'Kennis, vaardigheden en onderzoek'. Voor zowel de beroepsgroep als de maatschappij is het essentieel dat de gerechtsdeurwaarder alles in huis heeft om zijn belangrijke taak goed uit te kunnen voeren. De basisopleiding die toegang geeft tot het ambt vervult daarbij een sleutelrol. Naast vakinhoudelijke kennis en hoogstaande sociale vaardigheden, heeft de gerechtsdeurwaarder een hoog ethisch normbesef nodig. De

aankomende jaren moet aandacht besteed worden aan de basisopleiding om de vakbekwaamheid en de positie van de gerechtsdeurwaarder te kunnen verstevigen en garanderen. Gestreefd wordt naar diversiteit in gerechtsdeurwaarders, in zowel hbo-geschoolde gerechtsdeurwaarders als academici. Deze niveaus vullen elkaar goed aan.

De gerechtsdeurwaarder-ondernemer is in de afgelopen jaren ontwikkeld van openbaar ambtenaar met een zelfstandige praktijk, naar ondernemer-manager op het gebied van rechtshandhaving. Complexe en veeleisende wet- en regelgeving, compliance, monitoring and control, tariefafspraken en het economisch klimaat vergen veel van de gerechtsdeurwaarder-ondernemer. Dat heeft geleid tot een aanbeveling die aandacht vraagt voor de mogelijkheid van een leergang ondernemerschap.

Onder het thema 'Ambtelijke tarieven' is stilgestaan bij de tarieven voor ambtshandelingen. Al enige tijd is duidelijk dat de tarieven onder druk staan, deels door marktwerking, deels door een kostprijsbepaling die niet meer van deze tijd is. Dat leidt tot twee aanbevelingen. De eerste is dat een geheel nieuw kostprijsonderzoek gedaan moet worden dat leidt tot een nieuw tarievenstelsel waarbij rekening wordt gehouden met alle gewijzigde omstandigheden.

Ook wordt een zorgwekkende ontwikkeling geconstateerd waarbij het kostenrisico van rechtshandhaving meer en meer bij de gerechtsdeurwaarder komt te liggen. De huidige condities vormen een bedreiging voor de kwaliteit van dienstverlening, voor de onafhankelijke en onpartijdige taak die de gerechtsdeurwaarder in het rechtsbestel heeft en voor zijn integriteit. Een ambtshandeling is het inzetten van de macht van de staat. Een eerlijke rechtsbedeling vereist dat dit zorgvuldig en dus proportioneel gebeurt en dat de opdrachtgever of schuldeiser hier geen verdienmodel aan kan hebben. Dat leidt tot de tweede aanbeveling in dit onderdeel: 'De tariefvrijheid van gerechtsdeurwaarders moet opnieuw bekeken worden'. Onderzocht zal moeten worden op welke wijze ruimte kan worden gelaten voor onderhandeling met opdrachtgevers over de prijs van tarieven en verdeling van het risico.

Ondernemerschap en perspectief

De gerechtsdeurwaarder is onbezoldigd openbaar ambtenaar. Dit maakt hem ondernemer. Dit model van de gerechtsdeurwaarder als ambte-

naar-ondernemer draagt bewezen bij aan de effectiviteit en efficiëntie van de rechtshandhaving, en om die reden heeft het Nederlands systeem model gestaan voor de ontwikkeling van de tenuitvoerleggingsautoriteit in vele landen ter wereld.

De aan het ondernemerschap verbonden waarden, waar de nadruk ligt op winstgevendheid, concurrentie en het behoud van cliënten, zijn ondergeschikt aan het belang van de publieke taakuitoefening. Tegelijkertijd zal de gerechtsdeurwaarder-ondernemer een voldoende renderend bedrijf moeten kunnen organiseren om kwalitatieve, onafhankelijke en integere ambtsuitoefening, continuïteit, investeringen en werkgelegenheid in de toekomst te kunnen blijven garanderen. Het beleidsplan roept op om na te denken over nevenactiviteiten die het ambt kunnen versterken en het creëren van de daartoe benodigde randvoorwaarden.

Internationale samenwerking

De wereld wordt steeds kleiner. Burgers, bedrijven en instellingen opereren meer en meer zonder aan de landsgrenzen gebonden te zijn. Daarom moet meer bekendheid worden gegeven aan de Global Code of Enforcement en moet meer en beter internationaal worden samengewerkt. Zo moeten we niet alleen kennis naar het buitenland brengen, maar bijvoorbeeld ook leren van landen als Frankrijk waar de gerechtsdeurwaarder de digitale snelweg veilig houdt.

Digitalisering en innovatie

De wereld digitaliseert. Binnen de juridische wereld loopt de gerechtsdeurwaarder van oudsher voorop als het gaat om digitalisering en automatisering. De KBvG wil en kan ook voor andere partijen zoals de advocatuur en de rechtspraak digitale ontwikkelingen faciliteren, te beginnen met KEI. Digitale exploten voorzien van een digitale

advertentie

achtergrond
onderzoek.nl

Binnen 3 minuten een rapport met alle beschikbare relevante informatie over uw zakelijke relaties, personen of bedrijven, in uw mailbox? Voor verhaalsonderzoeken, contractpartijen etc.? KAN NIET...WEDDEN VAN WEL? AOZ.NL!

www.achtergrondonderzoek.nl

handtekening is daarbij een logische volgende stap. Dit leidt tot twee aanbevelingen: draag zorg voor de verdere ontwikkelingen van het beslagregister en 'zorg voor een innovatieagenda van SNG'. De KBvG ziet SNG als een communicatieplatform van betekenis in het overheidsdomein. De informatie die beschikbaar wordt gemaakt, helpt de deelnemers, de gerechtsdeurwaarders, om hun werk snel, efficiënt, accuraat en tegen lage kosten uit te voeren.

Publiek en politiek debat

Hier speelt het imago van de gerechtsdeurwaarder een belangrijke rol. In dit onderdeel van het beleidsplan wordt nadrukkelijk stilgestaan bij de rol van de gerechtsdeurwaarder in de samenleving, niet alleen ten opzichte van de schuldenaar, maar juist ook ten opzichte van de schuldeiser.

De KBvG treedt op als vertegenwoordiger en spreekbuis van de gerechtsdeurwaarder. Het vertegenwoordigen van het ambt raakt de reden van het bestaan van de KBvG als publiekrechtelijke beroepsorganisatie. De KBvG draagt het belang van de gerechtsdeurwaarder voor de maatschappij uit en zorgt voor een duidelijke profilering van het ambt. Zaken als marketing, public relations, lobby en public affairs behoren tot het takenpakket. De KBvG zal zich nadrukkelijker en actiever presenteren en het imago van de gerechtsdeurwaarder helder positioneren. Deze taak kan actief worden opgepakt door het uitdragen van de kernwaarden van het ambt, de maatschappelijke rol van de gerechtsdeurwaarder en zijn toegevoegde waarde. Dit houdt in dat zowel

successen als misstanden voor het voetlicht moeten worden gebracht en de gerechtsdeurwaarder midden in de samenleving en het publieke debat moet staan.

KONINKLIJKE BEROEPS-ORGANISATIE VAN GERECHTSDEURWAARDERS

De Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders is als publiekrechtelijke beroepsorganisatie een openbaar lichaam aan wie krachtens de Grondwet verordende bevoegdheid is verleend. Alle in Nederland gevestigde gerechtsdeurwaarders, toegevoegd gerechtsdeurwaarders, kandidaat-gerechtsdeurwaarders en waarnemend gerechtsdeurwaarders zijn lid van de KBvG.

De algemene wettelijke taakomschrijving van de KBvG is dat zij de goede beroepsbeoefening door haar leden en hun vakbekwaamheid bevordert. Onder vakbekwaamheid wordt verstaan: de kennis en vaardigheden die de gerechtsdeurwaarder nodig heeft om zijn wettelijke taak goed uit te kunnen voeren, alsmede het doen van onderzoek ter bevordering van de primaire taak van de KBvG.

De primaire taak de goede beroepsuitoefening te bevorderen is veel ruimer dan de deontologie of kwaliteit. De KBvG heeft tot taak visie te hebben, beleid te maken en dit uit te voeren ter verwezenlijking van een meer rechtvaardige en effectieve rechtshandhaving met de gerechtsdeurwaarder als hoeksteen daarvan. Die gerechtsdeurwaarder is betrouwbaar en integer, onafhankelijk en onpartijdig, dienstbaar en vakbekwaam. De KBvG zal op dit

vlak in de toekomst nadrukkelijker positie kiezen en een initiërende rol aannemen.

Aan de hand van drie thema's zijn aanbevelingen gedaan. Communicatie is één van de thema's. In de komende jaren moet meer aandacht worden besteed aan interne communicatie. Daardoor kan de KBvG meer werk maken van bijvoorbeeld het onderling verbinden van leden en het vervullen van een gidsrol voor de leden door onder meer het uiten van een heldere visie, gedragen beleid en praktisch toepasbare beroepsnormering. Een ander belangrijk element binnen het thema 'Communicatie' is het bevorderen van transparantie binnen de beroepsorganisatie en onder de leden. Daardoor zal ook beter zichtbaar worden welke rol de KBvG speelt en op welke manier het bijdraagt aan de verwezenlijking van de gerechtsdeurwaarder 2.0.

CONCLUSIE

Niet alleen moet in de toekomst duidelijker worden welke belangrijke rol de gerechtsdeurwaarder in de samenleving speelt, maar de gerechtsdeurwaarder moet ook toekomstbestendig worden. In een vergaande digitaliserende samenleving zal de gerechtsdeurwaarder een goed geëquipeerd openbaar ambtenaar moeten zijn om succesvol werkzaam te kunnen zijn op het snijvlak van digitaal en werkelijkheid: de gerechtsdeurwaarder 2.0. Het beleidsplan biedt daarvoor de handvatten.

1 KBvG ledenonderzoek 2015 deel I.

GERECHTSDEUR- WAARDERS EN DRONES: HET BESLAG OP ROERENDE ZAKEN IN EEN VOGELVLUCHT

Drones worden steeds meer onderdeel van onze maatschappij. Zo kunnen er bijvoorbeeld al pizza's en pakketjes met een drone worden bezorgd, bestaat een AED-drone en gebruiken politie en gemeenten drones bij handhaving van de openbare orde. Kan een drone met camera voor een gerechtsdeurwaarder ook handig zijn bij de uitoefening van zijn werkzaamheden? Dat vroeg Stefano Nocco, sinds september 2015 kandidaat-gerechtsdeurwaarder bij Buik & Van der Horst in Leiden, zich af. Hij deed onderzoek naar de vraag of een gerechtsdeurwaarder door middel van een drone beslag op roerende zaken kan leggen. In dit artikel betoogt hij dat in ieder geval civielrechtelijk geen belemmeringen bestaan voor een gerechtsdeurwaarder om een drone te gebruiken.

Door **S. Nocco**
kandidaat-gerechtsdeurwaarder in Leiden¹

Drones zijn volop in het nieuws. Door de razendsnelle technologische ontwikkelingen zien bedrijven en overheden kansen. Voor het gebruik van drones door de gerechtsdeurwaarder is niets specifiek geregeld. Kan hij een drone met camera gebruiken bij de uitoefening van zijn werkzaamheden? Prak-

tisch gezien zeker, maar juridisch gezien? In dit artikel zal ik betogen dat een gerechtsdeurwaarder een beslag op roerende zaken kan leggen door middel van een drone.

DRONES

Een drone wordt door de Federal Aviation Administration

gedefinieerd als een 'onbemand luchtvaartuig'.² Al in 1849 werden door het Oostenrijkse leger in de oorlog met Italië onbemande heteluchtballonnen boven Venetië de lucht in gelaten, met daaraan bommen die door middel van een tijdmechanisme (beïnvloed door windsnelheid en windrichting) op

een bepaalde plek werden losgelaten. Hoewel de drones die het leger van de VS bijvoorbeeld gebruikt in de strijd tegen IS er nu heel anders uitzien, zijn zij in zekere zin vergelijkbaar met die heteluchtballonnen. Tegenwoordig is de associatie bij drones echter verschoven van een onbemand vliegtuig van het leger naar een op afstand bestuurbaar helikoptertje met daarop een camera.³

Zoals gezegd worden drones voor verschillende doeleinden ingezet. Zo moet een AED-drone mensenlevens redden, trok een vader de tand van zijn dochter met behulp van een drone⁴ en gebruiken journalisten drones om documentaires te maken.⁵ Op dit moment loopt er een campagne van de Rijksoverheid om mensen te waarschuwen voor de gevaren van het gebruik van drones en hen te wijzen op de bestaande regelgeving. Bij beroepsmatig gebruik van drones is bijvoorbeeld een vergunning vereist en moet de gebruiker over een vliegbrevet beschikken. Bij de aanstaande introductie van de zogenaamde mini-drone⁶ vervalt het onderscheid tussen particulier gebruik en beroepsmatig gebruik en daarmee ontstaat een flinke lastenverlichting voor bedrijven.⁷ Vooral nog mag onder andere niet boven mensenmassa's en bebouwing worden gevlogen.

Voor gerechtsdeurwaarders betekent dit dat per situatie zal moeten worden beoordeeld of het gebruik van een drone op dat moment nuttig is, en niet in strijd met de regels. In het vervolg zal ik nader ingaan op het praktisch gebruik van een drone door een gerechtsdeurwaarder.

HET BESLAG OP ROERENDE ZAKEN OP AFSTAND⁸

Allereerst dient de vraag te worden beantwoord of een beslag op roerende zaken op afstand mogelijk is. Vele pennen⁹ hebben reeds geschreven over het beslag(moment) op roerende zaken en verschillende meningen¹⁰ bestaan over de uitleg van de artikelen 440 en 443 Rv.

De wetgever heeft als basisvoorwaarde en enige verplichting gesteld dat de gerechtsdeurwaarder het getal, gewicht en maat van de roerende zaken in zijn proces-verbaal van nadere aanduiding dient te noteren. Het vereiste dat de gerechtsdeurwaarder zich vervoegt bij de in beslag te nemen roerende zaken wordt in de wet niet gesteld.¹¹ Er is slechts een beperkte afbakening van vereisten. De wetgever heeft daarmee de ruimte gelaten om het beslag op roerende zaken op afstand te leggen. Daarover dacht het Hof Den Bosch in 1972 anders.¹² Het Hof overwoog dat “de bij artikel 443 Rv voorgeschreven bijzondere aanduiding en nauwkeurige beschrijving der in beslag te nemen goederen slechts kunnen plaats vinden indien de deurwaarder zich begeeft naar de plaats waar deze goederen zich bevinden en de goederen persoonlijk in ogenschouw neemt.”¹³

Het Hof overwoog vervolgens dat het maken van een nauwkeurige omschrijving van de roerende zaken zonder bij de roerende zaken fysiek te staan “dan ook niet in overeenstemming is met de bedoeling van de wetgever met betrekking tot de bijzondere aanduiding en de nauwkeurige beschrijving der goederen.”¹⁴

In de tijdgeest van 1972 begrijp ik dat het Hof geen rekening heeft gehou-

den met een beslag op roerende zaken op afstand, bijvoorbeeld met behulp van een drone. Het Hof heeft destijds de ‘substantiële nietigheid’ geïntroduceerd: een vormverzuim zonder wettelijke grondslag, maar van fundamenteel belang.¹⁵ In de literatuur is dit arrest tot op heden niet ter discussie gesteld.

Tegenwoordig is het met de huidige graad van technologische ontwikkeling zonder meer mogelijk een beslag op roerende zaken op afstand te leggen. Naar mijn mening is dit arrest achterhaald en sluit het niet meer aan bij de tijdgeest. Het wordt dan ook hoog tijd voor nieuwe jurisprudentie met een moderne kijk op het werk van de gerechtsdeurwaarder.

WAARNEMING EN DRONES

Een beslag op roerende zaken kan dus met behulp van een drone worden gelegd. Maar kan daarmee ook een authentieke akte zoals bedoeld in artikel 156 Rv ontstaan?

Het proces-verbaal van inbeslagname van een roerende zaak ex artikel 443, eerste lid, Rv levert een authentieke akte op als wordt voldaan aan een aantal vereisten. Een van die vereisten is dat er een waarneming moet zijn gedaan (door een daartoe bevoegde ambtenaar). Alle vereisten worden in de wet of de parlementaire geschiedenis uitgelegd, behalve de term ‘waarneming’. Een juiste definitie voor waarneming door een gerechtsdeurwaarder is dat ‘een gerechtsdeurwaarder iets zodanig bewust en met aandacht tot zich neemt dat hij daarvan een concrete omschrijving kan maken en kan verklaren dat hij dit zelf tot zich heeft genomen’.

Een beslag waar het belang van een juiste waarneming vooral speelt is het

raambeslag.¹⁶ Dat is een inmiddels geaccepteerd beslag.¹⁷ De Hoge Raad besliste in 1928 dat het mogelijk is zaken in beslag te nemen waarvoor geen opening van deuren of huisraad noodzakelijk is.¹⁸ Het Hof Den Bosch bevestigde in het eerder aangehaalde arrest dat “de gerechtsdeurwaarder zich voor een bijzondere aandoening en nauwkeurige beschrijving begeeft naar de plaats waar deze goederen zich bevinden en (deze aldaar, toevoeging schrijver dezes) persoonlijk in ogenschouw neemt.”¹⁹ Zoals algemeen bekend en geaccepteerd, is het dus mogelijk om een raambeslag te leggen.

Dit betekent dat een gelegd beslag door middel van waarneming door een raam voldoet aan de eis van artikel 156 Rv, zodat ook met een dergelijk beslag een authentieke akte tot stand kan komen. Wat betekent dit nu voor een inbeslagname middels een drone, wanneer vindt de waarneming dan plaats?

In mijn onderzoek heb ik een nieuwe term geïntroduceerd: het ‘dronebeslag’. De definitie van een dronebeslag is ‘een beslag op roerende zaken op afstand gelegd door middel van waarneming door een camera met livestream die hangt aan een drone’. Anno 2016 is de technologie zo gevorderd dat het niet noodzakelijk is om fysiek ter plaatse de zaken te zien; de gerechtsdeurwaarder kan tegenwoordig ook op afstand zien. Zien is derhalve ook zien op afstand geworden en de gerechtsdeurwaarder kan met recht en reden verklaren dat de waarneming daadwerkelijk zijn eigen waarneming is. Een livestream heeft geen dusdanige vertraging dat de gerechtsdeurwaarder zijn waarneming niet nagenoeg live kan doen.

Waarnemen kan met een hulpmiddel, zoals een bril, een verrekijker of een keukentrapje om over een schutting heen te kijken. Zien is niets anders dan dat er bepaalde zenuwcel-

len in het lichaam van de waarnemer worden beïnvloed, die vervolgens in de hersenen van de waarnemer een beeld maken. Die beïnvloeding vindt plaats via het oog. Niet valt in te zien waarom waarneming met het blote oog of met een bril, contactlens, microscoop, telescoop, nachtkijker of verrekijker anders beoordeeld moet worden dan waarneming door middel van een camera (met drone). In alle gevallen vindt waarneming plaats door een (oog) of meerdere lenzen. Zien kan derhalve ook zien op afstand zijn indien de gerechtsdeurwaarder zeker weet (of met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid weet) dat wat hij door middel van de drone ziet juist en waar is. Waarneming middels een drone zou niet anders gezien moeten worden dan waarneming middels een verrekijker. Daarom kan waarneming ook geschieden met een drone en is dat juridisch correct.

De voorwaarde die ik daarvoor stel is dat de gerechtsdeurwaarder de beelden altijd live bekijkt. Het achteraf bekijken van beelden is geen waarneming zoals hierboven bedoeld.

PRIVACY EN DRONES

Gerechtsdeurwaarders maken met enige regelmaat inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van mensen. Deze inbreuken zijn, wanneer de gerechtsdeurwaarder zijn ambt uitoefent en zich daarbij aan de wet houdt, gerechtvaardigd. De privacy van betrokkenen wordt gewaarborgd door de geheimhoudingsplicht van de gerechtsdeurwaarder. Van schending van privacy is dan ook slechts sprake wanneer de gerechtsdeurwaarder zijn geheimhoudingsplicht schendt of buiten de wettelijke kaders treedt. Hoe waarborgt de gerechtsdeurwaarder de privacy van de justitiabele als hij beslag wil leggen door middel van een drone?

Bij het gebruik van een drone is het mogelijk dat een persoon in beeld

komt, of dat bepaalde objecten van een persoon in beeld komen. De mogelijkheden van camera's aan een drone zijn groter dan de mogelijkheden van camera's op de grond. Een drone kan grenzen overstijgen die een privéruimte afbakenen.²⁰ Iemand die in zijn tuin aan het zonnebaden is kan ‘per ongeluk’ worden gefilmd; de privacy van diegene kan dan in het geding komen, in ieder geval kunnen de verwachtingen van privacy sneller worden geschonden. Ook kan worden gedacht aan mensen die in een drukke woonwijk wonen. Zij mogen verwachten dat op de begane grond bij hen naar binnen kan worden gekeken. Wanneer iemand op de elfde verdieping van een flat woont, hoeft diegene er waarschijnlijk geen rekening mee te houden dat er een drone voorbij kan vliegen waarmee bij hem naar binnen kan worden gekeken. Er moet dan wellicht al snel worden aangenomen dat de redelijke verwachtingen van de waarborgen van privacy zijn geschonden en het kan zelfs strafbaar zijn.²¹

Toch zal in dit soort gevallen de toekomst moeten uitwijzen hoe mensen in de praktijk omgaan met privacy-schending en in hoeverre mensen drones bezwaarlijk zullen vinden.

In de publieke sfeer geldt hetzelfde. De verwachtingen van de waarborgen van privacy moeten strikt worden geïnterpreteerd en mogen niet vervaagen naarmate het gebruik van drones toeneemt.²² Uit een eerdere uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) over artikel 8 EVRM blijkt dat van een inbreuk op de privacy in de publieke sfeer geen sprake is als het gebruik van een drone uitsluitend betreft het monitoren van activiteiten, zonder dat beelden worden vastgelegd (opgeslagen), beelden openbaar worden gemaakt of gebruik wordt gemaakt van geavanceerde camera's (bijvoorbeeld met herkenning).²³ De gerechtsdeurwaarder zou daaraan kunnen voldoen door altijd een livestreamverbinding te

gebruiken en dus geen beelden op te slaan. Hij gebruikt de drone dan echt als het verlengde van zijn oog.

Het simpel waarnemen van vermogensbestanddelen schendt geen privacy. Betekent dit dat een gerechtsdeurwaarder met waarneming via een drone helemaal geen privacy schendt? Die vraag moet thans onbeantwoord blijven. In ieder geval zal er duidelijkheid moeten komen over wat het betreden van andermans luchtruim is, concreet voor de gerechtsdeurwaarder. Is dat 'binnentreden' in de zin van de Algemene wet op het binnentreden? Of kan dat vergeleken worden met een auto die op de oprit van een woning staat en waarbij geen deuren worden geopend? De rechtspraak zal hier uitkomst moeten bieden.

De drone biedt voor de gerechtsdeurwaarder kansen. Op het gebied van privacy en erkenning in richtlijnen of wetten valt echter nog een hoop te winnen. Een gerechtsdeurwaarder is niet alleen boodschapper in het burgerlijk recht, maar ook handhaver ervan. De handhavers in het bestuursrecht maken al gebruik van drones. Hun gebruik wordt gelegitimeerd. Gezien het feit dat een gerechtsdeurwaarder ook handhaver is, is het van belang dat het gebruik van een drone door een gerechtsdeurwaarder gelegitimeerd raakt in de jurisprudentie. Het probleem dat eventuele schendingen van privacy niet te rechtvaardigen zijn, wordt daarmee ondervangen.

DE TOEKOMST: HET PROCES-VERBAAL VAN CONSTATERING EN HET SCHEEPSBSLAG

De drone biedt ook voor het proces-verbaal van constatering kansen. De drone kan daarin een hulpmiddel zijn om zaken op moeilijk bereikbare plaatsen van dichtbij waar te nemen. Denk bijvoorbeeld aan proces-

sen-verbaal over de toestand van muren of daken van een gebouw.

In mijn onderzoek heb ik ook de wijze waarop het beslag op schepen wordt gelegd ter discussie gesteld. Het beslag op een schip wordt aan boord daarvan gelegd. Zeker bij een varend schip kan dit voor problemen zorgen. Een beslag op afstand is niet mogelijk, omdat de wet dit expliciet uitsluit. Ook hier kan een drone uitkomst bieden.

Als ieder schip wordt geregistreerd bij de RDW, dan kan wat mij betreft een waarneming van dat schip via een drone al een beslag opleveren. Voor te boek gestelde schepen hoeft dit niet anders te zijn. Na waarneming kan via een marifoon contact worden gelegd met de kapitein om aan hem duidelijk te maken dat er beslag op het schip is gelegd, zodat het niet altijd nodig is om aan boord te treden. Ik geef derhalve in overweging nader te onderzoeken of in de toekomst het rigide regime bij het beslag op schepen wellicht open staat voor ontwikkelingen als de drone.

CONCLUSIE

De drone zal weinig kunnen of hoeven te worden toegepast in zaken waarin de schuldenaar weinig verhaal biedt. Voor een 'simpel' beslag op huisraad is de drone ongeschikt. Een drone kan een praktisch hulpmiddel zijn in zaken waarin de schuldenaar voldoende verhaal biedt. Te denken valt bijvoorbeeld aan (conservatoire) beslagen met een groot belang waar de zaken zich lastig op de traditionele manier laten waarnemen.

Zou u een drone gebruiken? Bespreek het eens met uw collega's, het leidt ongetwijfeld tot interessante discussies. Mensen vragen mij wel eens: "Zou je zelf een drone gebruiken?" Mijn antwoord daarop is: "Nu misschien nog niet zo

snel, maar ik ben ervan overtuigd dat in de toekomst drones een bijdrage kunnen leveren aan het werk van de gerechtsdeurwaarder."

-
- 1 Via deze weg dank ik graag alle personen die de door mij aan hen gestuurde enquête hebben ingevuld en mij daarmee van blijvende input hebben voorzien tijdens mijn onderzoek. Ook dank ik M.F.J. Pijnenburg, gerechtsdeurwaarder in Leiden, voor de hulp bij het redigeren van dit artikel.
  - 2 In officiële stukken worden vrijwel altijd de termen 'light UAS' ('unmanned aircraft systems') of 'RPAS' - ('remotely piloted aircraft systems') gebruikt.
  - 3 B.H.M. Custers, J.J. Oerlemans en S.J. Vergouw, *Het gebruik van drones. Een verkennend onderzoek naar onbemande luchtvaartuigen*, Den Haag: Boom Lemma 2015, p. 21.
  - 4 'Vader trekt tand van dochter met hulp van drone', *Metro* 15 april 2016.
  - 5 Zie bijv.: de Nederlandse natuurdocumentaires 'De Nieuwe Wildernis' en 'Holland, natuur in de delta'.
  - 6 Een drone kan als mini-drone worden aangemerkt als aan alle operationele condities die voor drones tot 4 kg gelden, wordt voldaan. Naast het maximale gewicht zijn dat aspecten zoals snelheid, hoogte en afstand tot de piloot. Zie: *Beleidsvoornemen veiligheidsregelgeving drones*, 30 april 2015, hoofdstuk 2.1.
  - 7 Zie: idem, hoofdstuk 5.
  - 8 Bernardt betoogde onlangs dat een beslag op roerende zaken door de gerechtsdeurwaarder ook op afstand kan worden gelegd; M. Bernardt, 'Een beslag roerend op afstand', *de Gerechtsdeurwaarder*, 2016, nr. 2, p. 30-33.
  - 9 Zie bijvoorbeeld: M. Bernardt, 'Het beslagmoment bij een beslag op roerende zaken', *de Gerechtsdeurwaarder*, 2009, nr. 3, p. 26 en 27 en R. van Mil, 'Het beslagmoment bij beslag op roerende zaken', *NJB* 2011/4, p. 235-237, maar ook de verschillende commentaren op artikel 440 en 443 Rv in *Tekst & Commentaar en de Groene Serie*.
  - 10 Over de manier waarop het beslag op roerende zaken tot stand komt, bestaan uiteenlopende opvattingen. Voordat ik mijn onderzoek begon, heb ik aan verschillende gerechtsdeurwaarders en andere beslag- en executierechtsspecialisten een enquête gestuurd waarin ik vragen heb gesteld over onder andere dit

onderwerp. De antwoorden waren divers. Zo stelde een respondent dat het beslag tot stand komt als de gerechtsdeurwaarder aanzegt (dus uitsprekt) dat hij beslag legt, daarmee komt volgens hem ook de blokkerende werking tot stand. Een ander zei dat bij het betekenen van een beslagexploot (naast het proces-verbaal van nadere aanduiding) het beslag pas tot stand kan komen omdat dan pas de blokkerende werking tot stand komt. Weer een ander antwoordde dat alleen een combinatie van beide een beslag kan opleveren. Een andere respondent stelde weer dat de ondertekening van het proces-verbaal het beslagmoment oplevert. Ik ben van mening dat de wet strikt moet worden gelezen. De wet vereist duidelijk dat de gerechtsdeurwaarder 1) de zaken waarneemt en aanzegt dat hij daarop beslag legt en dit schriftelijk vastlegt in een exploit (art. 440 lid 1 Rv) en 2) een afschrift van dit exploit aan de executeerde laat (art. 46 lid 1 Rv). Dit is wat mij betreft het beslagmoment

op roerende zaken, waarmee direct de blokkerende werking intreedt. Dat dit in de praktijk vrijwel altijd anders uitpakt, is mij bekend.

- 11 In tegenstelling tot het beslag op schepen dat aan boord van het schip wordt gelegd. Zie daarvoor: art. 564 lid 1 Rv.
- 12 Hof Den Bosch 30 maart 1972, NJ 1972, 274.
- 13 Hof Den Bosch 30 maart 1972, NJ 1972, 274, r.o. 4.3.
- 14 Hof Den Bosch 30 maart 1972, NJ 1972, 274, r.o. 4.4.
- 15 Hof Den Bosch 30 maart 1972, NJ 1972, 274, r.o. 4.5.
- 16 Zie voor de uitleg van het raambeslag bijv.: L.J. Saarloos, 'Executieperikelen (I). Is een raambeslag toegestaan?', *Rechtsstrijd*, nr. 2, febr. 1992, p. 28-30.
- 17 Zie bijv.: Rb. Amsterdam 26 juni 2007, ECLI:NL:RBAMS:2007:YB0155 en Rb. Amsterdam 21 april 2009, ECLI:NL:RBAMS:2009:YB0233.
- 18 HR 9 januari 1928, NJ 1928, 209.
- 19 Hof Den Bosch 30 maart 1972,

NJ 1972, 274.

- 20 In art. 8 EVRM staat dat iedereen recht heeft op respect van onder meer zijn privéleven.
- 21 B.H.M. Custers, J.J. Oerlemans en S.J. Vergouw, *Het gebruik van drones. Een verkennend onderzoek naar onbemande luchtvaartuigen*, Den Haag: Boom Lemma 2015, p. 70.
- 22 *Drones en privacy. Handleiding voor een gebruik van drones dat voldoet aan de waarborgen voor bescherming van de privacy*, Ministerie van Veiligheid en Justitie, 25 november 2015, p. 12.
- 23 Zie bijv.: EHRM 16 februari 2000, 27798 (*Amann/Zwitserland*) en de onderzoeken van V. Williams: *Privacy Impact & the Social Aspects of Public Surveillance, Covert Policing Review*, Londen 2008 en R.L. Finn, D. Wright, A. Donovan, L. Jacques & P. de Hert, *Study on privacy, data protection and ethical risks in civil Remotely Piloted Aircraft Systems operations*, Final Report, 2014.

advertentie

Boomcriminologie

EEN VERKENNEND ONDERZOEK NAAR ONBEMANDE LUCHTVAARTUIGEN

B.H.M. Custers, J.J. Oerlemans en S.J. Vergouw

In dit onderzoek wordt uitgebreid ingegaan op de verschillende soorten drones en de kansen en bedreigingen die drones met zich meebrengen. Tevens behandelt het boek de bestaande juridische kaders voor het gebruik van drones binnen de luchtvaartwetgeving, het aansprakelijkheidsrecht, het privacyrecht en het strafrecht. Ook wordt de Nederlandse situatie vergeleken met België, Frankrijk, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Australië en de Verenigde Staten. Op basis van de bevindingen worden verdere waarborgen voor de privacy voorgesteld en contouren voor toekomstige wetgeving geschetst.

9789462365551 | 1e druk | 2015 | 175 pagina's

www.boomcriminologie.nl

DEURWAARDERS- JARGON?

Ingeluid door de Binnenhof-barbecue gaat steevast in juli het politieke zomerreces van start. In deze periode komt het parlement niet in vergadering bijeen, genieten Kamerleden en bewindslieden van een welverdiende vakantie, kortom: in het beeld van de gemiddelde burger ligt de politiek twee maanden stil.

Voorlichters van de politieke partijen haasten zich te zeggen dat het reces niet impliceert dat Kamerleden al die weken op vakantie zijn; men studeert, loopt stage, legt werkbezoeken af en heeft eindelijk de tijd om die zaken op te pakken die in de drukte van alledag zijn blijven liggen. Zo lag het onderwerp archaïsch taalgebruik door deurwaarders nog op het bureau van Tweede Kamerlid Michiel van Nispen naar aanleiding van de column van Annemarie Van Gaal in *de Telegraaf*.¹ Van Gaal schreef de column naar aanleiding van het interview voor dit blad. Hoewel zij een terecht punt aanhaalt, ziet zij een belangrijk element over het hoofd: het is niet de deurwaarder, maar de wet die de reden is waarom exploten bol staan van archaïsch taalgebruik.

Tijdens het reces stelde Van Nispen schriftelijk vragen² aan minister Van der Steur. Die had het kennelijk niet al te druk, want de antwoorden³ verschenen al binnen drie weken. De vragensteller kan over de beantwoording niet tevreden zijn, nu de antwoorden wel erg algemeen zijn. Kort samengevat: de KBvG heeft juridische bijsluiters ontwikkeld (een goede zaak); de deurwaarder geeft aan de deur een mondelinge toelichting (vandaar dat de betekening in persoon heel waardevol is; en de wet dwingt hem tot het opstellen van een akte die

aan allerlei vereisten dient te voldoen. En over tot de orde van de dag.

Laat mijn oog nu gevallen zijn op een (onbedoeld?) stekelige tussenopmerking in de beantwoording: “Eventuele verschillen in taalgebruik tussen de deurwaarders – wat soms ook gewoon een meer algemeen generatieverschil is – worden hiermee (met de bijsluiters) verkleind.” Archaïsch taalgebruik wordt dus door de leeftijd ingegeven? De oudere generatie deurwaarders (ik moet mijzelf daartoe rekenen) bezondigt zich nu eenmaal aan het gebruik van jargon? Dat zijn stevige veronderstellingen die ik niet voor mijn rekening zou willen nemen. De jongere generatie deurwaarders zal, voor zover zij deel uitmaken van een grotere organisatie, in zijn algemeenheid (nog) niet tot de beleidsmakers van het kantoor behoren. Zo bezien is het dus een kwestie van tijd voordat de aktes en exploten en daarmee de justitiabelen verlost zullen zijn van een zin als: ‘geschiedende deze betekening ten effecte rechtens, opdat gerequireerde op legale wijze van een en ander kennis drage’. Anno 2016 is deze tekst nog te vinden in exploten. In zoverre mag de vragensteller op mijn sympathie rekenen.

Het is jammer dat in de beantwoording geen aandacht wordt besteed aan de initiatieven om de communicatie door deurwaarders in meer begrijpelijke taal plaats te doen vinden. Standaardbrieven, mailverkeer en inhoud van telefoongesprekken worden tegen het licht gehouden. Groeiend is de aandacht voor laaggeletterden en de zorg om ook hen inhoudelijk te kunnen bereiken met onze boodschap. Naar mij bekend zijn

ten minste twee wetenschappelijke onderzoeken gaande, waarvan in elk geval één in 2017 tot een proefschrift zal leiden. Vooruitlopend daarop kan enige zelfreflectie door de deurwaarder geen kwaad.

Ik ben het met de minister eens waar hij antwoordt dat “complexe regelgeving een eenvoudige en heldere uitvoering door de deurwaarder bemoeilijkt”. De KBvG stelt de minister een preadvies over de modernisering van het executie- en beslagrecht in het vooruitzicht. Misschien kunt u dan het eerste boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering nog eens op leesbaarheid nalopen. Tenzij u meent dat iemand de griffierechttaanzegging van artikel 111 wél begrijpt.

Waarvan Akte.

- 1 A. van Gaal, ‘Koninklijke deurwaarders’, *de Telegraaf* 26 mei 2016.
- 2 Kamervragen Van Nispen (SP) over het archaïsch taalgebruik door gerechtsdeurwaarders, 26 juli 2016. Kamerstukken II 2015/16.
- 3 Antwoorden op de Kamervragen, Aangangsnummer 3278.

Wilbert van de Donk
Voorzitter KBvG

BEWIJS: GRAAG OVERTUIGEND, MAAR OOK GRAAG VROEG

Onlangs bracht de adviescommissie Modernisering bewijsrecht haar eerste tussenadvies uit. Daarin wordt beschreven op welke manieren kan worden zeker gesteld dat rechters zo vroeg mogelijk in de procedure over alle noodzakelijke bewijsstukken en/of getuigenverklaringen beschikken. Ruth de Bock, advocaat-generaal bij de Hoge Raad, lid van de adviescommissie en sinds 1 september bijzonder hoogleraar Bijzondere aspecten van het privaatrecht aan de Universiteit van Amsterdam, staat positief tegenover het pleidooi van de KBvG voor een wettelijke basis voor het proces-verbaal van constatering: “Het past zeker in onze lijn van denken en ik denk dat het een goed idee is dat de commissie zich over dit punt gaat buigen.”

A-G Ruth de Bock mag bij het grote publiek misschien niet erg bekend zijn, binnen de rechtspraak beschikt zij sinds het preadvies *Grip op kwaliteit* dat ze schreef voor de Nederlandse Juristen-Vereniging (zie het eerste kader – red.) over een ‘high profile’. De *Gerechtsdeurwaarder* sprak haar in haar hoedanigheid van lid van de adviescommissie Modernisering bewijsrecht, in haar kamer in het nieuwe gebouw van De Hoge Raad met een fraai uitzicht over een Haagse gracht.

De adviescommissie werkt sinds de zomer van 2014 in opdracht van de Minister van Veiligheid en Justitie aan een aantal deeladviezen met betrekking tot informatiegaring, bewijsvoering en inzage in civielrechtelijke procedures. “Het bewijsrecht is heel breed en onze

opdracht dus ook”, zegt De Bock. “Vandaar dat we gekozen hebben voor deeladviezen die we vervolgens in concept met alle stakeholders bespreken.”

Directe aanleiding voor het instellen van de adviescommissie was het wetsvoorstel over het inzagerecht (art. 843a Rv) dat in 2013 werd ingediend. Daarover bleken tijdens de parlementaire behandeling zoveel vragen te bestaan, dat een bredere inkadering van de problematiek in het algemene bewijsrecht een voor de hand liggende stap was.

Volgens De Bock zijn er tenminste twee belangrijke redenen om het bewijsrecht meer bij de tijd te brengen. Ze zegt: “Het komt te vaak voor dat

de rechter uitspraak doet zonder dat duidelijkheid bestaat over alle feiten. Dat komt omdat partijen zich over het algemeen afwachtend opstellen en naar de rechter stappen met in het achterhoofd: ‘we horen het wel als we iets moeten overleggen’. Terwijl de rechter denkt: ‘partijen komen

Rechters doen te vaak uitspraak zonder dat er duidelijkheid bestaat over alle feiten

wel met iets als het nodig is’. Gevolg is dat tijdens procedures regelmatig aan het licht komt dat bewijsstukken ontbreken of getuigen nog moeten worden gehoord. Daar is als gevolg

Het proces-verbaal van constatering is een nuttig instrument, ook vanuit kostenefficiëntie

van de werkdruk niet altijd animo voor bij rechters en daardoor kan de kwaliteit van het vonnis in het geding komen. We doen daarom een aantal aanbevelingen die ertoe moeten leiden dat bewijsmateriaal al in een vroeg stadium, het liefst vóór dat de procedure van start gaat, proactief door partijen wordt aangeleverd.”

Het ontbreken van de bewijsstukken leidt bovendien tot een vertraging van de procedure. De Bock: “Als de rechter wél genegen is alsnog getuigen of deskundigen te horen, dan brengt dat in de praktijk mee dat een procedure minstens een halfjaar, maar vaak ook jaar of twee jaar langer duurt. Nu al is er in de politiek en in de maatschappij vaak kritiek op de lengte van rechterlijke procedures – reden waarom de minister en de Raad voor de rechtspraak in het programma KEI insteken op het verkorten van de procedure. De commissie denkt dat als je partijen er meer toe zou kunnen brengen om al in een vroeg stadium bewijs aan te leveren, de zaak ook sneller afgehandeld kan worden.”

VEEL BEWIJSKRACHT

Overigens denkt De Bock dat de wijze waarop het programma KEI de rechterlijke procedures wil versnellen in de praktijk niet altijd effectief zal kunnen zijn. Ze zegt: “Het wordt straks mogelijk dat de rechter meteen al tijdens de eerste mondelinge behandeling getuigen en/of deskundigen kan horen, zonder eerst een bewijsopdracht te geven of officieel een deskundige te benoemen. Dat is lastig, omdat je als rechter dan nog niet precies overziet waaróver die getuigen gehoord moeten worden. Als commissie

pleiten wij daarom voor een andere oplossing, namelijk een speciale regiezitting voor aanvang van de eerste mondelinge behandeling.

KEI geeft daarvoor een juridische basis. Tijdens die regiezitting kunnen dan de bewijsmogelijkheden van partijen en eventueel de bewijsproblematiek in kaart worden gebracht. Op basis daarvan kan worden bepaald dat tijdens de eerste mondelinge behandeling direct getuigen kunnen worden gehoord, of dat er verklaringen van getuigen voorhanden zijn. Allemaal manieren om de rechter al in een vroeg stadium zoveel mogelijk informatie over de feiten te geven.”

Op de vraag wat ze vindt van het pleidooi van de KBvG om het proces-verbaal van constatering van een wettelijke basis te voorzien, zegt De Bock: “Dat past zeker in onze lijn van denken en ik denk dat het een goed idee is dat de commissie zich over dit punt gaat buigen. Overigens ben ik ervan overtuigd dat het gros van de rechters al veel bewijskracht aan het proces-verbaal van constatering toekent, ook zonder dat het de status van authentieke akte heeft. Immers, een deurwaarder is in een geschil een onafhankelijke derde en in het algemeen ligt het meer in de rede voor de rechter om betekenis te hechten aan meningen of observaties van onafhankelijke

Kwaliteit: een urgent probleem

Nederland heeft volgens De Bock in vergelijking met andere landen een goed functionerende rechtspraak die ook hoog wordt gewaardeerd. In de politiek en publieke opinie is er echter geregeld kritiek op de duur van rechterlijke procedures, hoewel daarmee niet gezegd is dat andere landen hierin beter scoren – integendeel. Ook geeft Nederland internationaal gezien relatief weinig belastinggeld uit aan rechtspraak.

In een in opdracht van de NJV geschreven preadvies *Grip op kwaliteit* legt De Bock een meer fundamenteel gebrek aan onze rechtspraak bloot: er wordt nauwelijks systematisch gedacht over en gewerkt aan kwaliteit. De Bock: “Iedereen vindt kwaliteit belangrijk, maar wat kwaliteit nu precies is en waar je het dus over zou moeten hebben, dat weet eigenlijk niemand. De een kijkt naar de doorlooptijden, de ander naar het aantal PE-punten en een derde hanteert weer een ander criterium. Op zichzelf zijn die dingen ook belangrijk, maar ze raken maar zijdelings aan wat nu de kwaliteit van een vonnis bepaalt.” De kritiek van De Bock richt zich niet zozeer op de rechters zelf, maar vooral op de gerechtsbesturen. Zij zijn in de Wet op de rechterlijke organisatie verantwoordelijk gemaakt voor de kwaliteit van de rechtspraak. “In feite hebben de gerechtsbesturen die verantwoordelijk helemaal bij de rechters zelf neergelegd. Maar ondertussen rekenen zij de rechters alleen af op productiecijfers, met als gevolg van de werkdruk die dat met zich meebrengt, er nauwelijks tijd overblijft om zelfs maar over kwaliteit na te denken. Terwijl reflecteren op h^óe je je werk het beste kunt doen, óók bij het vak hoort”, aldus De Bock.

Ze schreef het preadvies ongeveer een jaar geleden. Hoewel veel gerechtsbesturen aanvankelijk ‘not amused’ waren, is De Bock met een aantal van hen in gesprek gegaan en zijn inmiddels zowel rechters als gerechtsbesturen ervan doordrongen dat sprake is van een urgent probleem dat moet worden aangepakt. De Bock: “Men vindt het lastig om vast te stellen wáár te beginnen, maar dat er iets moet gebeuren staat wel vast. Wat geholpen heeft is dat ook de rechters zelf zich geroerd hebben en hun stem hebben laten horen. Velen voelen zich niet genoeg gewaardeerd in het rechtersvak. Er moet weer een gevoel ontstaan dat het een gezamenlijk project is om het goede te behouden en dat wat beter kan te verbeteren.”

derden, dan aan die van personen die op de een of andere manier bij het geschil zijn betrokken. En getuigen zijn nu eenmaal vaak betrokken bij het geschil. Bovendien kan de rechter bij twijfel de deurwaarder oproepen als getuige voor het afleggen van een mondelinge verklaring. Zelf heb ik als rechter altijd veel betekenis aan het proces-verbaal van constatering gehecht, tenminste als uit het stuk bleek dat de deurwaarder goed geïnstrueerd was door zijn opdrachtgever en begreep waar zijn verklaring betrekking op had. Ik denk dat het een goed instrument is, ook vanuit kostenefficiëntie. Als partijen of de rechter een deskundige moeten inschakelen, zijn daar doorgaans hoge kosten mee gemoeid. Sommige observaties vereisen echt een deskundige, maar een deel kan prima gedaan worden door iemand met een gezond verstand en ervaring met het doen van observaties, zoals de deurwaarder.”

ONNODIGE DISCUSSIES

Een ander voorstel van de adviescommissie betreft het standaardiseren van de verplicht bij te voegen bewijsstukken bij veelvoorkomende procedures. De Bock: “Ook dat raakt deurwaarders, want zij voeren vaak procedures waar vanuit kostenoverwegingen geen bewijsstukken bij de dagvaarding worden geleverd. De idee is dan: de kans is groot dat er helemaal geen verweer geleverd wordt, dus waarom investeren? Ik snap dat wel, maar het gevolg is dat als er wél verweer wordt gevoerd, je als rechter met een flinterdun stuk zit. Dus wij pleiten ervoor dat in protocollen wordt vastgelegd welke bewijsstukken in bepaalde soorten (veelvoorkomende) zaken bij de dagvaarding worden gevoegd. Als je de rechter vraagt om toestemming voor het ontruimen van een huurwoning, zorg er dan standaard voor dat je de algemene voorwaarden, de huurover-

Heldere taal

In haar preadvies introduceert De Bock tevens een model op basis waarvan op een meer gestructureerde manier kan worden nagedacht over de kwaliteit van rechterlijke beslissingen. De Bock: “Ik heb mij de vraag gesteld: wat maakt nu een rechterlijke beslissing kwalitatief goed? En dan kom je uit op drie voorwaarden. Eén: de beslissing moet ambachtelijk goed in elkaar zitten. Het moet juridisch kloppen, het moet deugdelijk zijn gemotiveerd en de feiten moeten juist zijn vastgesteld. Twee: de beslissing moet in de praktijk uitvoerbaar zijn, de eis van effectiviteit. Mensen moeten er wat mee kunnen, het vonnis moet een handvat bieden om een bepaald probleem uit de wereld te helpen. En tot slot, drie: de uitspraak moet rechtvaardig zijn, ofwel aansluiten bij het rechtsgevoel. Dat rechtsgevoel is niet bij iedereen hetzelfde, dat zie je wel aan de verschillende wijzen waarop over uitspraken wordt geoordeeld. Maar toch gaat het er uiteindelijk om dat je als rechter een rechtvaardige beslissing wilt nemen.”

Onderdeel van de ambachtelijkheid van het vonnis is volgens De Bock dat het geschreven is in heldere, voor iedereen begrijpelijke taal. Volgens haar is een ingewikkeld woord soms niet te vermijden, maar kunnen veel archaische begrippen prima vermeden worden en kunnen bijzinnen vaak prima van de hoofdzin worden gescheiden. “Binnen de rechtspraak is hier al veel aandacht voor geweest. Constructies als ‘te deze domicilie kiezende te’ zijn onnodig ingewikkeld. Hetzelfde geldt voor woorden als ‘hetgeen’, ‘hetwelk’, ‘althans’, enzovoorts. Nogal wat deurwaarders hebben de neiging om vast te houden aan archaisch taalgebruik omwille van de juridische waterdichtheid en volledigheid. Ik begrijp dat, want het kost best veel energie om zaken zo te formuleren dat ze én juridisch accuraat zijn én leesbaar. Maar het kan wel en ik vind ook dat het zou moeten.”

eenkomst en een betalingsoverzicht als bewijsstukken bijvoegt. Dat voorkomt onnodige discussies mocht de huurder zich ineens melden.”

Het eerste tussenadvies van de adviescommissie is inmiddels besproken met de stakeholders, waaronder de KBvG. Eind dit jaar wordt een tweede tussenadvies verwacht, dat volledig aan het inzagerecht zal zijn gewijd, met name de vraag onder welke omstandigheden een partij gedwongen kan worden inzage te geven te geven in stukken die hij zelf, al dan niet in digitale vorm, onder zich heeft. “Dat deel van het recht roept veel discussies op en is

voor rechters erg onduidelijk”, zegt De Bock. “Gevoelsmatig bestaat er veel weerstand tegen om een partij te dwingen bepaalde stukken over te leggen of inzage te geven in computerbestanden. Maar waarheidsvinding is zo belangrijk, en dat is ook nu al in de wet vastgelegd, dat het echt nodig is dat de rechter die mogelijkheid heeft. De Hoge Raad heeft de deur al open gezet voor de mogelijkheid om via beslaglegging inzage af te dwingen en die lijn zal de commissie volgen.”

Het inzagerecht roept veel discussies op en is voor rechters erg onduidelijk

DE LOF DER EENVOUD

Ze is bij het grote publiek bekend door haar optreden in het televisieprogramma *Een dubbeltje op zijn kant* en haar scherpe columns in *de Telegraaf*. Annemarie van Gaal is ondernemer en 'self made' financieel specialist die haar mening over hoe onze maatschappij omgaat met mensen met schulden niet onder stoelen of bank steekt. "We hebben het met z'n allen veel te complex gemaakt."

Waar komt je fascinatie vandaan voor het onderwerp schulden?

"Het begin van mijn carrière is niet bepaald over rozen gegaan, want ik werd al jong een alleenstaande moeder waardoor ik het financieel niet gemakkelijk heb gehad. Desondanks ben ik nooit in de schulden geraakt. Ik ben altijd blijven werken en als het nodig was heb ik bijbaantjes genomen. Dus ik wéét dat je het kunt redden, maar dan je moet wél

blijven focussen op inzicht en inzet. Daarom gaat het me echt aan het hart als mensen hun situatie laten ontsporen. Dat motiveert me om zo'n televisieprogramma te doen en boeken te schrijven. Overigens houd ik me ook op allerlei andere manieren met schuldenproblematiek bezig en probeer ik mensen bewust te maken van de mogelijkheden die er zijn om uit armoede te komen. Kijk, niet onbemiddeld zijn is geen garantie voor geluk. Maar financieel onbezorgd

leven is wel een voorwaarde voor een gelukkig bestaan."

Je boeken getuigen van een heel praktische inslag: als je financieel gezond wil zijn, dan kan dat. Crisis of geen crisis, 'life events' of geen life events... Is dat inderdaad je overtuiging?

"Zulke dingen gebeuren in ieder mensenleven en kunnen dus nooit een excuus zijn. Sowieso heb ik niks met mensen die overal een excuus in

Deurwaarders zijn bevlogen en betrokken professionals

zoeken, die bij alles wat ze overkomt de schuld buiten zichzelf leggen. Dus ja: als je bereid bent om te werken aan inzicht en je er echt voor inzet, kun je uit de schulden komen. Anders heeft wat ik doe ook geen zin.”

Ben je bekend met het boek *Schaarste van Sendhil Mullainathan en Eldar Shafir? Zij beweren juist dat het mensen met schulden ontbreekt aan de ‘mentale bandbreedte’ om zich te focussen.*

“Je noemt een boek dat mij na aan het hart ligt. Wat erin beschreven wordt, is waar: mensen die voortdurend stress hebben over hun financiële situatie kunnen op een zeker moment niet meer helder denken, nemen domme kortetermijnbeslissingen en kunnen de gevolgen van hun eigen handelen niet meer overzien. Voor inzicht en inzet heb je echter een langetermijnvisie nodig. Ik trek daar de conclusie uit dat armoede een maatschappelijk probleem is dat we niet kunnen oplossen zonder de maatschappij te veranderen. Het enige wat we kunnen doen als maatschappij om mensen uit die stresssituatie te krijgen is zorgen dat de wereld eenvoudiger te begrijpen wordt. Het boek geeft daarvan een paar schrijvende voorbeelden. Zo kun je in de Verenigde Staten een studietoelage aanvragen als je onvoldoende inkomen hebt om je kind te laten studeren. Alleen: daar moet je wél een formulier van vijftien pagina’s voor invullen met gegevens die je uit allerlei bronnen bij elkaar moet zoeken. Dat lukt alleen als je voldoende inzicht in je financiële situatie hebt. En laat dát nou net ontbreken bij de doelgroep van die

studietoelage. Het is maar een voorbeeld, maar als we dit soort dingen niet veranderen, krijgen mensen aan de onderkant van de maatschappij het steeds moeilijker om zichzelf te redden.”

Zou je kunnen zeggen dat de samenleving steeds ingewikkelder is geworden?

“Absoluut. We hebben het met z’n allen veel te complex gemaakt. Vroeger kreeg ik één factuur voor water, nu krijg ik er wel vier. Waterverbruik laag tarief, waterverbruik hoog tarief, rioolrechten, waterschapbijdrage, mensen begrijpen het gewoon niet meer. Sommige gemeenten maken gebruik van uitvoeringsorganisaties als Cocensus, andere sturen alles per post, weer andere benaderen je per mail via mijnoverheid.nl. Dat is vragen om problemen. We kunnen mensen handelingsperspectief geven door de samenleving te vereenvoudigen. Ook deurwaarders zullen zich opnieuw moeten uitvinden.”

Als in?

“Ik vind dat deurwaarders mede verantwoordelijk zijn voor die complexiteit. Alleen al door de teksten die ze gebruiken. Ik begeleid een aantal gezinnen die in de schulden zitten en die dus met de deurwaarder in aanraking komen. Dan komen er brieven binnen vol met termen als ‘onverminderd reeds verrichte betalingen’, ‘gehoudenheid tot betaling’, ‘reeds betaalde verschotten’, ‘aanzegging’, ‘de ten deze betekende executoriale titel ten uitvoer leggen’ en ga zo maar door. Waarom moet dat? Waarom kun je niet schrijven: beste, volgens onze informatie heeft u deze rekening nog niet betaald...? Door zo te communiceren, wordt alleen maar meer stress gecreëerd bij mensen die het moeilijk hebben.”

Een deel van het probleem ligt in de wijze waarop de wet is geformuleerd en de juridische aspecten die nu eenmaal onderdeel zijn van het invorderingstraject. Bovendien maken deurwaarders gebruik van bijsluiters en sinds 1 februari van dit jaar ook van een modelformulier ‘Bepaling beslagvrije voet’.

“Een bijsluiter of modelformulier vind ik een zwaktebod. Er moeten andere woorden gebruikt worden in gewoon Nederlands. Iedere keer als ik erover begin, krijg ik te horen: het kan niet anders, zo staat het in de wet. En die wet is nu eenmaal oud, dus moeten wij die terminologie gebruiken. Maar dat mag nooit een excuus zijn om goed beslagen ten ijs te komen in een eventuele juridische procedure, terwijl het in essentie draait om een rekening die betaald moet worden, let wel: ingewikkelder is het niet. Dus ik zou zeggen: neem je verantwoordelijk als beroepsgroep en zorg dat mensen snappen wat er van ze wordt gevraagd.”

Wat vind je ervan dat overheidsdiensten en semi-overheidsdiensten zichzelf de afgelopen jaren steeds ruimere incassobevoegdheden hebben toegekend?

“Ik vind dat niet passen bij een verantwoordelijke overheid. Ik bel wel eens namens mensen met schulden naar het Zorginstituut Nederland om uit te zoeken wat voor bedrag er openstaat. Want het plaatje is meestal anders dan je op papier hebt staan. Je moet dan om te beginnen een nummer bellen waarvoor je 10 cent per minuut betaalt. Dat vind ik ongepast als je weet dat zo’n nummer vooral gebeld wordt door mensen die toch al weinig tot geen geld hebben en dan is het ook nog eens de enige mogelijkheid om informatie te krijgen. Vervolgens hang je zeker drie kwartier in de wacht. Als we met z’n allen zo doorgaan, komt het nooit

goed met de schuldenproblematiek in Nederland.”

In hoeverre ligt het in de macht van de beroepsgroep om dit soort dingen te veranderen?

“Ik weet ook wel dat het niet in de macht ligt van de deurwaarders om dat allemaal te veranderen, maar ze kunnen wel het voortouw nemen en alvast beginnen met duidelijke taal te spreken. Want de reden dat ik naar het Zorginstituut moet bellen is omdat er een brief binnenkomt die begint met de volgende zin: ‘De publiekrechtelijke rechtspersoon, het Zorginstituut Nederland, kantoorhoudende te Diemen, krachtens mandaat vertegenwoordigd door de hoofddirecteur van het Centraal Justitieel Incassobureau, zijnde een agentschap van het Ministerie van Justitie, zetelende te Leeuwarden, voor deze zaak tot aan het uiteinde van de executie woonplaats kiezen de ten kantore van voornoemde gerechtsdeurwaarder...’ Ik denk dat

zelfs slimme mensen zonder financiële problemen gestrest, of op z'n minst geïrriteerd raken van dit soort brieven. Als je als probleemschuldenaar zo'n brief krijgt, dan raak je toch in paniek? Overigens ken ik ook heel bevlogen deurwaarders die echt met mensen meedenken. Ik heb in het verleden geregeld een dagje met een deurwaarder meegelopen en mij viel op hoe professioneel ze doorgaans te werk gaan. Het is voortdurend laveren tussen empathisch zijn en grenzen trekken. Ik zou niet graag in hun schoenen staan. Als ze op dezelfde manier fysiek en mentaal hun werk mee naar huis nemen zoals ik dat doe, dan lijkt het me een behoorlijk belastend beroep.”

Je sprak daarnet over opnieuw uitvinden. Hoe zie je dat concreet voor je?

“Het zou goed zijn als deurwaarders inzien dat het verdienmodel dat ze hebben niet meer past bij de toe-

Beginnen met een kasboekje is vaak de sleutel tot de oplossing

komst. Ze moeten zich als beroepsgroep op de een of andere manier een meer prominente rol gaan toebedelen in de voorkoming van schulden en het vergroten van het schuldbewustzijn. En dan zouden ze veel eerder in het traject een nieuwe rol moeten gaan spelen. Ik spreek overigens wel over mensen die niet kunnen betalen, niet over mensen die niet willen betalen. Met die laatste groep heb ik weinig coulance. Die moet je hard aanpakken en daar moet je de maatschappij tegen beschermen. Ook dat is een taak van de deurwaarders, maar dan kunnen ze beter andere teksten gebruiken dan die ze nu gebruiken...”

En hoe kan die nieuwe rol eruit zien?

Vroeger dacht ik altijd dat alle schulden hetzelfde waren. Gezin A met 30K schuld is hetzelfde als gezin B met 30K schuld. Met allebei kun je hetzelfde omgaan. Inmiddels weet ik dat de ene 30K schuld de andere 30K schuld niet is. En dat ligt aan het karakter van degene die de schuld heeft. Ik werk in mijn hoofd met acht verschillende persona's, een soort archetypische schuldenaren. Een daarvan is het type 'het loopt wel los'. Die moet je op een andere manier benaderen dan het type 'anderen weten het beter', mensen die hun hele ziel en zaligheid in handen van een financieel deskundige leggen en geen idee hebben wat ze aan het doen zijn. Weer een ander type is 'ik kan nergens meer op besparen', mensen die in feite alle hoop hebben laten varen. Ook die moet je weer op een andere manier benaderen. In Nederland werken we met een one size fits all-benadering voor alle schuldenaren. Ik denk dat het beter zou werken als je éérst zou kijken in welke categorie schuldenaren iemand valt en welke aanpak daar bij hoort. Ik denk dat je dan ook veel eerder in het proces spijkers met koppen kunt slaan. En daar zou de deurwaarder wat mij betreft een veel grotere rol kunnen en ook moeten spelen."

Wat is volgens jou de effectiefste manier om uit de schulden te geraken of schulden te voorkomen?

"Beginnen met een kasboekje. Dan zie je wat er binnenkomt en uitgaat. Dat is vaak de sleutel tot de oplossing. Ik merk dat als mensen daarmee beginnen, ze opeens € 100 overhouden aan het einde van de maand. En als je ze daarmee complimenteert, dan houden ze de volgende maand € 150 over omdat ze er een sport van maken. En dan begint het besparen."

Tot slot: als schuldenproblematiek een uitvloeisel is van de ingewikkeldheid van de samenleving, hoe lossen we dat laatste dan op?

"Ik pleit al jaren voor een Ministerie van Eenvoud. Want de manier waarop we in dit land geld rondpompen met allerlei soorten toeslagen en fiscale uitzonderingen op uitzonderingen: het is allemaal van hetzelfde laken een pak. Laten we stoppen met redenen te

verzinnen waarom het allemaal zo ingewikkeld moet zijn en een begin maken met het oplossen van het probleem."

Een financieel onbezorgd leven is een voorwaarde voor een gelukkig bestaan

UIT DE PRAKTIJK

DE ONDERZEEËR

Door **J.G.J. Wegbrands**
toegevoegd gerechtsdeurwaarder in Amsterdam

Uit de praktijk geeft een blik in de keuken van de gerechtsdeurwaarder. Deze keer aandacht voor de ervaringen van een gerechtsdeurwaarder in de dagelijkse en immer verrassende praktijk van ontruiming.

Goedemorgen, in de ochtend gaat de telefoon met aan de andere kant van de lijn een vaste klant. Het goedemorgen wordt meteen gevolgd door de vraag: *Jullie doen toch vaak ontruiming, hetgeen door mij bevestigend wordt beantwoord. Mooi, is de reactie aan de andere kant van de lijn, ik heb een verstekvonnis met veroordeling tot ontruiming. Tot zover niets bijzonders en ik ben al in de agenda aan het kijken wanneer de eerstvolgende mogelijkheid zou zijn, totdat ik de toevoeging hoor: Het gaat om een ligplaats in het water waar een onderzeeboot ligt. Ik verslik mij half in mijn koffie en het blijft blijkbaar zolang stil dat de beller vraagt: Bent u daar nog? In gedachten zag ik mijzelf al als een soort Kuifje, met Jansen & Jansen (niet te verwarren met de collega-gerechtsdeurwaarder) op de kade aan de luchtpomp, afdalen naar de zeebodem.*

Mezelf herpakkend antwoord ik: Ja, ik ben nog aanwezig. Ik zat even snel te denken wat het meest praktisch is, maar ik denk dat ik eerst ter plaatse moet gaan kijken hoe de situatie is en vervolgens maken we een plan van aanpak. De opdrachtgever gaat akkoord en niet veel later die week ga ik op pad naar de kade waar de onderzeeboot zou moeten liggen. Aangekomen op het terrein blijkt (gelukkig) dat de onderzeeboot op het land ligt (en daarbij iets minder groot is dan de onderzeeboot in mijn verbeelding inmiddels was geworden).

Terug op kantoor neem ik contact op met de opdrachtgever en geef aan dat een ontruiming van de onderzeeboot van het terrein wel kan, maar niet wenselijk is, gezien de kosten en de onmogelijkheid van verhaal (de huurder verblijft permanent in Marokko). Als alternatief stel ik voor om de onderzeeboot dan maar in

beslag te nemen en te verkopen (dat is meteen een mooie reden om de onderzeeboot op te gaan en even van binnen te bekijken). De opdrachtgever gaat akkoord, gevolgd door de onvermijdelijke vraag: *Wat denk je dat dit gaat opleveren?* Gerechtsdeurwaarders zijn geen taxateurs, maar over het algemeen is een inschatting, die een paar honderd euro plus of min afwijkt van de feitelijke opbrengst, wel te maken. In dit geval moet ik het antwoord echter schuldig blijven en kan ik niets anders zeggen dan 'wat de gek er voor geeft'. We besluiten om naast de gebruikelijke advertentie in de krant en op de daarvoor bedoelde website, ook zelfstandig te gaan bellen met oudijzerhandelaren in de buurt, aangezien het voor de hand ligt dat voor die groep de verkoop het meest interessant zal zijn.

Op de website kunnen wij zien dat de advertentie goed wordt bekeken. Het

telefonisch benaderen van oudijzerhandelaren verloopt echter minder succesvol; allen lopen tegen het probleem van het transport aan.

Op de dag zelf blijkt dat de verkoop nog meer aandacht krijgt dan gedacht, wij worden benaderd door RTV Noord-Holland met het verzoek of zij een item mogen draaien op de locatie. Over het algemeen mijden wij media, het verhaal wordt óf een 'infomercial' over het bedrijf, óf het item wordt met het oog op de doelgroep zo verdraaid dat dit tot een negatief beeld van de beroepsgroep

leidt, dus geven wij aan liever niet, maar de verkoop is openbaar toegankelijk.

Tijdens de veiling blijken toch meerdere serieus geïnteresseerden aanwezig (zo'n twintig man), waarbij ik mij niet aan de indruk kan onttrekken dat het voor sommigen (naast de niet aangemelde aanwezige schrijvende pers) ook gewoon een dagje uit is. De onderzeeboot wordt uiteindelijk verkocht voor een bedrag van € 4.500. Klant tevreden, want kostentechnisch valt de schade voor de gevoerde procedure en de

verkoop mee en hij is eindelijk van de onderzeeboot af.

Het bekende spreekwoord 'het venijn zit in de staart' deed zich ook in deze zaak gelden. Enige weken na de verkoop werden wij benaderd door de douane en kregen wij het verzoek om de gegevens van de koper door te geven, dit in verband met het voorkomen van drugtransporten met de verkochte onderzeeboot. Voor het antwoord op de vraag van de douane heb ik weer dankbaar gebruikgemaakt van de vraagbaak: kbvg@kbvg.nl.

advertentie

Bju TIJDSCHRIFTEN ONLINE

- bevat ruim 14.000 wetenschappelijke artikelen;
- bestaat uit meer dan 30 tijdschriften;
- houdt u op de hoogte met de gratis e-mailattending

www.tijdschriften.boomjuridisch.nl

PERSONALIA 2016

BEËDIGD

De heer M.F.J. Pijnenburg	Leiden	07-07-2016
De heer K.W.A. van der Meer	Alkmaar	26-07-2016

WAARNEMINGEN

Waargenomen	Waarnemer	Plaats	Van	Tot
De heer E.G.J. Jorritsma	Mevrouw J. van der Lubbe-Luhrs	Amsterdam	01-06-2015	01-11-2016
De heer R. Wijburg	De heer mr. R.R. Bouwman	Purmerend	01-04-2015	01-10-2016
De heer J. Pranger	De heer T.A.H. Geene	Assen	04-01-2016	04-10-2016
Mevrouw W. van Unen	Mevrouw L. Grul	Tiel	01-03-2016	01-09-2016
De heer M. de Niet	De heer P.W.J. van Hest	Tiel	01-03-2016	01-09-2016
De heer R.C.M. Treffers	Mevrouw V.M.C. Pereira do Nascimento	Breda	04-04-2016	04-04-2017

NIEUWE LEDEN

De heer M. Salhi	Eindhoven	18-07-2016
De heer M.P. de Vree	Eindhoven	01-08-2016
De heer D.C.P. Goos	Breda	01-08-2016
De heer A. van der Putten	Amsterdam	01-08-2016
De heer M. Smitskam	Den Haag	04-08-2016
De heer R. Engelhard	Almere	05-08-2016
Mevrouw R.S. Berkhout	Utrecht	10-08-2016
Mevrouw S.M.C. van Koningsbrugge	Rotterdam	12-08-2016
De heer K.W. Wegdam	Hengelo	01-09-2016

GEDEFUNGEERD

De heer A. Koole	Den Haag	01-01-2016
De heer C.Th. Snijder	Beverwijk	15-02-2016
De heer H.J.A.M. van de Waardt	's-Hertogenbosch	15-02-2016
Mevrouw M.P.J. Buys	Goes	15-02-2016
De heer R.P.A.J. ter Horst	Utrecht	29-03-2016
De heer J.T.K. Mostert	Rotterdam	15-04-2016
De heer M.G. de Jong	Arnhem	01-05-2016
De heer G. van Puivelde	Amsterdam	01-06-2016
De heer R.C.M. Treffers	Breda	15-06-2016
Mevrouw M.H. Roel	Den Haag	01-07-2016

WIJZIGING VESTIGINGSPLAATS

De heer A.J.A. Eliëns	Was	Is	m.i.v.
Mevrouw Bronsvoort-Kracht	Haarlem	Amsterdam	01-05-2016
	Almere	Apeldoorn	01-05-2016

OVERLEDEN

De heer J.A. Walma (oud-gerechtsdeurwaarder) Zuidbroek, 3 augustus 2016 (78 jaar)

→ www.proefabonnement.boomjuridisch.nl

NÚ 2
MAANDEN
GRATIS!

RECHTSPRAAK UPDATES

**GESELECTEERDE EN GERUBRICEERDE
JURISPRUDENTIE PER RECHTSGEBIED**

- ✓ REDACTIES UIT WETENSCHAP
EN PRAKTIJK
- ✓ ANNOTATIES, COMMENTAREN EN
SNELLE ATTENDERING

Boomjuridisch

Oog voor vernieuwing

“Dus Credit Navigator ondersteunt het hele proces, van facturatie tot en met schuldbewaking?”

“Jazeker, geen probleem!”

Haal het maximale rendement uit Credit Navigator!

Met **Credit Navigator** is heel veel mogelijk. Het is niet voor niets onder gerechtsdeurwaarders de meest gebruikte software. Onderzoek wijst uit dat veel gebruikers slechts een gedeelte van de functionaliteit benutten. Dat kan beter. Bredere inzetbaarheid, meer efficiency en een hoger rendement zijn haalbaar. Vrij eenvoudig zelfs. Vraag het onze business consultants. Zij kennen alle ins en outs van Credit Navigator en weten exact waar de gerechtsdeurwaardersmarkt in deze tijd om vraagt, waar kleine en grote organisaties behoefte aan hebben. Zo bieden zij u advies op maat. Advies waarmee u direct aan de slag kunt en snel profijt van heeft.

Wilt u ook maximaal rendement uit Credit Navigator? Wacht niet langer. Bel vandaag nog 030 608 44 22 of ga naar www.eurosystems.nl

